

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 29/I. Poštni predal šte. 345. Račun poštne hranilnice v Ljubljani šte. 15.393

Ljubljana, 23. marca 1933

Naročnina za četrt leta 20 Din, za pol leta 40 Din, za vse leto 80 Din. V Italiji za vse leto 40 lir, v Franciji 50 frankov, v Ameriki in povsod drugod 2 dolarja

Štev. 12
Leto V

13 vasi tvori državo!

Liliputanska monarhija Liechtenstein: pribežališče kapitala iz vseh držav. — Državica ima komaj 11.000 ljudi, med nimi pa nič manj ko 300 milijonarjev

Liechtenstein! Kadar stopi na glavni trg Vaduza, glavnega mesta Liechtensteina, ki šteje komaj 1400 prebivalcev, izklicivalec v sijajni višnjevo-zlata uniformi in z bobnom ter začne izklicivati državni razglas, se zbere okoli njega komaj peščica otrok. Drugače se pa ziva duša ne zmeni za ta dogodek. In vendar ni brez pomena. Zakaj s to formalnostjo si je spet nov tujec pridobil v mali monarhiji državljanske pravice.

O drugih formalnostih, ki so se morale že pred tem izvršiti, noben izmed prizadetih rad ne govori. Te formalnosti obstoje v plačilu svojih 200 do 300 tisoč dinarjev.

Ko si je pridobil državljansko pravico, se novi Liechtensteinčan ponavadi hitro umakne v samoto kakšne idilične vile v okolici »prestolnice«...

Kneževina Liechtenstein obsega sicer komaj 157 kvadratnih kilometrov in je ni niti toliko, kakor enega samega berlinskega okraja; toda vzlic temu jo štejejo med najlepše pokrajine v severnih Alpah.

Ceprav jo v ravni črti prehodiš v šestih urah, boš na tej poti vendarle doživel dosti romantičnih in idiličnih razgledov. Z vseh strani te pozdravljajo zasneženi vrhovi avstrijskih in švicarskih Alp. Tudi Ren je na liechtensteinskih tleh še ves divji in neugnan. Doline v tem predelu Alp, s prekrasnimi planinskimi travniki, starimi gradovi in slikovitimi vasmí ti puste nepozabne vtiske.

Trinajst vasi šteje kneževina z »glavnim mestom« vred. In v teh trinajstih vaseh stanuje vse liechtensteinsko prebivalstvo. Komaj enajst tisoč ga je. Zato se sme ta kneževina šteti za najmanjšo državo v Evropi, saj je Monaco po obsegu še dosti manjši, čeprav ima nekajkrat več prebivalstva. Tudi obe drugi evropski pritlikavski državi — Andorra v Pirenejih s 425 kvadratnimi kilometri in 6000 prebivalci, in San Marino v Apeninih z 12.000 prebivalci — sta bodisi po površini ali pa po številu prebivalstva manjši od njega.

Na romantični skali se vzpenja iznad prestolnice grad Vaduz, last liechtensteinskega kneza. Še slikovitejši je grad Gutenberg na prav tako divji skalni pečini; njegov lastnik je neki liechtensteinski slikar.

Od česa prav za prav Liechtenstein živi?

Prav gotovo ne od obeh skromnih tovarn, ki jih državica premore, in tudi ne od živinoreje in

Pravljnični grad v pravljnični deželi
Grad Vaduz, rezidenca liechtensteinskega kneza

nekaterih vinskih goríc. Država nima nobenega vojaštva in ji je vojaška dolžnost popolnoma tuja. Zato je pa po drugi strani obisk osnovnih in srednjih šol popolnoma brezplačen in davki so, kakor trde, v Liechtensteinu najnižji v vsej Evropi. Dnevnikov kneževina ne premore; v Liechtensteinu izhajata samo dva časopisa v nemščini po trikrat na teden. Kakšna je neki vlada v tej deželici, kjer vladajo take rajске razmere?

Vse liechtensteinske oblasti so nastanjene v eni sami lični hišici v Vaduzu; v njej imajo prostora vsi uradi dežele, od policijske stražnice pa do visokih in najvišjih sodnih instanc in hranilnic. Do leta 1919 je bil Liechtenstein tesno naslonjen na Avstrijo. Prihodnje leto se je pa vlada odtrgala od Avstrije in se naslonila na Švico, da se ubrani nevarnih posledic inflacije. Danes je zakonito plačilno sredstvo v kneževini švicarski frank. Tudi pošta je priključena švicarski, a vzlic temu izdaja Liechtenstein ponosno svoje lastne znamke.

Vse to je ustvaril umni liechtensteinski »državni zbor«, ki šteje celih 15 poslancev. Vlada je v rokah predsednika in dveh vladnih svetnikov, vse drugo osebje pa šteje po enega tajnika, blagajnika in tehniko in tri pisarniške svetnike. Strank in vladnih kriz Liechtenstein ne pozna.

To je sicer vse lepo, toda blagostanja dežele le ne pojasni. Stvar je čisto druga. Liechtensteinski davčni urad slovi namreč po veliki diskretnosti...

Na levi: »Vladna palača« v Liechtensteinu. V njej imajo prostora sodišča, upravni uradi, finančni uradi, davkarje, hranilnice in banke. — Na desni: »Glavno mesto« najmanjše evropske monarhije: Vaduz, vas z 1400 prebivalci

Čudno: v kneževini pride že na vsakih deset državljanov po ena »trgovska družba«. Enajst tisoč prebivalcev in tisoč družb — kako je to mogoče?

Te družbe so skoraj vse tuje. Največ jih je švicarskih in nemških, pa tudi francoskih, avstrijskih,

španskih, angleških in celo ameriških. Vse te družbe so se naselile v tem paradizu mednarodnega kapitala samo zato, ker je liechtensteinska vlada izdala 20. februarja leta 1926 posebno uredbo. 5. člen te uredbe pravi: »Podjetja in uprave, ki imajo svoj sedež v Liechtensteinu, gospodarsko se pa udeležujejo pred vsem v inozemstvu, si lahko pridobe iste pravice kakor liechtensteinske družbe, čeprav imajo v Liechtensteinu samo pisarno in svoje zastopnike.«

Biti zastopnik inozemskih družb v Vaduzu je prijetna in zavidanja vredna reč. Tu imaš namreč vse pogoje, da si pomnožiš svoje imetje. Davki so silno spodobni. Pred vsem tu ne poznajo pridobnine in se plača le 0,1—1% davka od kapitala, a še to samo od tistega kapitala, ki si ga vplačal v podjetje ob ustanovitvi. Ta davek pa lahko odrajaš

Se nadaljuje na 8. strani.

Človek med levi in tigri

Razburjivi prizori iz življenja cirkuških krotilcev levov in tigrov — V stalni nevarnosti

Pred nekaj tedni je v znanem cirkusu »Scala« napadel pri skušnji tiger južnoameriškega krotilca Henryja Peperja in ga ranil. Dva dni pred tem dogodkom je bil poročevalc Hans Berko priča nevarnih poskusov, ki nam jih tukaj opisuje.

Vse mesto še spi, prvi tramvajski vozovi zvonijo v sivo zimsko jutro in le tu pa tam so razsvetljena okna. Ob tem času se prične delo v bivaliških divjih zverih cirkusa Centrala. V mogočnih pečeh zakurijo in segrevajo mleko. Tigri in levi se pretegujejo in mijavkajoče pozdravljajo porajajoči se dan.

Pred nekaj tedni je prispel cirkus »Scala« iz Južne Amerike v Evropo, da pokaže svoje umetnije na Dunaju. Konji in sloni so tako že navajeni svojega »dela«; za njih je dovolj, če se nekaj ur vadijo, pa gre vse kakor namazano. Pri zvereh je pa stvar težja. V Južni Ameriki je ravnatelj cirkusa odkupil potujoči menažeriji iz usmiljenja šest tigrov, ki jih mora šele njegov krotilec vzgojiti v pravcato cirkuške tigre. Zveri so bile napol izstradane in slabo se jim je godilo. Treba jih je bilo navaditi reda in dobre oskrbe. Da so bili posebno štirje »Willy«, »Bela«, »Caesar« in »Speech« odlični v skokih, hkrati pa najbolj razdražljivi, ni bilo težko ugeniti. Krotilec Henry, menda najznamenitejši v svoji stroki, je moral z njimi ravnati kot s sirovimi jajci. Bog ne daj, da bi jih skušal z bičem naganjati. Pihali so od jeze in se rjoveč zaganjali vanj. Prvi dan se je moral Henry celo umakniti iz maneže, ker ga je »Willy« tako resno napadal, da bi se prav gotovo zgodila nesreča, če se ne bi bil umaknil.

Grozovita šapa

Z neverjetno počasnostjo, korak za korakom, napreduje Henry. Vselej skuša kakšen zahrbtni tiger iz zasede napasti krotilca. Z največjo potrpežljivostjo, ne da bi štedil s kosi mesa, se polagoma posreči Henryju prisiliti tigre drugega za drugim, da se deajo na svoj določeni prostor. Časih poskuša s poedinci skok skozi obroč. Vsi ostali pozorno motrijo izvajanja, kakor bi vedeli, da bo kesneje tudi na njih vrsta. V veliki poskusni maneži ni slišati drugega kakor glas krotilca. Le časih zarenči besen tiger v odgovor. »No, pridi, Bella! Prav, tako je prav, Bella! Pridna! Daj, poskusi skočiti skoz obroč!« Nalahko poboža bič plameneče črtast tigrov hrbet. Rjoveč se zažene tiger v krotilca, s težko šapo udari proti njemu, ki se bliskovito umika. »Bella, kaj je pa to? Tako! Pridna! Le sem pridi!« Na koncu dolge palice je že košček mesa, ki mu ga vabljivo moli pod nos. Obotavlja se sledi tiger povelju. Ščasoma uboga, in po dolgih urah potrpežljivega nagovarjanja skoči Bella skoz obroč, kakor je ukaz. Brez obotavljanja ponavlja vedno in vedno svojo umetnijo. Krotilec gibčno sledi vsakemu tigrovemu gibu, pri tem pa pazi na ostale, ki mu neprestano skušajo priti za hrbet. Zmeraj jih mora s klicij opominjati, zmeraj se potuhnjeno plazijo tigri okoli njega. Henry pozna svoje rekrute. Hipoma se obrne na petah, bič zapoje tik pred nosom odmakajočega se

tigra in opominjajoče ga nahrul: »Nazaj na svoj prostor.« In že je spet dober: »Willy, slišiš, ne zbijaj šal!«

Dva tigra skačeta vsaksebi

Zdaj pa njegova najlepša, a hkratu najnevarnejša točka: Daisy in Aida, velika Bengalca skačeta skozi dva obroča, ki sta nameščena drug vrh drugega. Skačeta vsak v svojo smer, drug čez drugega. Dokler se ni Henry s tem postavil, ni tega nihče dosegel, da bi si dva tigra skočila naproti, ne da bi se napadla. Za to je treba železnih živcev. Zmeraj skuša kateri prej skočiti in ni lahko obeh skoraj hkratu pozvati, da v pravem trenutku odskočita. Zmeraj vpije krotilec: »Daisy, Aida, naprej! Skok! Ne, to ni nič. Še enkrat!« Spet mu je v odgovor besno renčanje, in Henry mora dobro paziti, da ga ne oplazi težka šapa.

Neprestano v življenjski nevarnosti

Vsi krotilci cirkusa se zbero, vsi pomagajo se postavijo tik ograje, oboroženi z dolgimi lesenimi ali železnimi palicami. Kletke pristavijo k mreži in vse obmolkne. Henry spusti vse tigre in leve hkratu v manežo. Krotilec si pripravi nekaj zanesljivih palic, preizkusi svoj bič,

pregleda samokres in zavpije: »Oprite mreže«. Tigri se rjoveče pririvajo in si kažejo zobe. Zdaj pride levinja, in prav to je majnevarnejši trenutek. Če se zdaj spoprimejo, bo krotilcu slaba predla. Besen tiger se plazi levinji za hrbet, dva jo odkrito napadeta od spredaj, levinja besno kaže zobe in dviga mogočno šapo, da bi nasprotnika pobila. Henry je že vmes: »Kaj, bi se radi? Daisy, Aida na prostor! Bella, ne skušaj se z levinjo! Caesar, sem, Willy na prostor, Speech, ali mi greš, tam je tvoj prostor!« Švareče počí bič, leseno palico da ovohati vsakemu napadalcu in v nekaj sekundah je Henry napravil red in mir.

Tiger napade

Postavi se s hrbtom proti levinji, ker levi nikdar ne napadajo od zadaj, kakor tigri, in opazuje kateri tiger bi se najrajši stepel. »Seveda Willy, ti predrznež!« Bliskoma skoči tiger od strani proti levinji, pomagač zunaj maneže je bil prepočasen; ni ga s svojo palico o pravem času ustrahoval. Tiger hlastne divje po renčeči levinji, a Henry je spretnejši pa mu vrže lesen zaboj v gobec. Levinjo pomiri z dobro besedo. Počasi, ure in ure vadi tako; nikoli ni varen življenja.

Mož ki izpreminja mrtvece v kipe

Obisk pri profesorju Aru v Cordobi

Nekemu španskemu zdravniku, ki je začasno uslužben kot profesor anatomije v Cordobi (v Argentini), se je posrečilo senzacionalno odkritje. Človek bi mislil, da si je vse to izmislil spreten pisatelj, toda njegov izum so priznali že najboljši strokovnjaki. Doktorju Pedru Aru, tako se imenuje znameniti mož, se je posrečilo, da ohrani mrtvece v obliki kipov za nepregledno dobo.

Ko sem stopil v delovno sobo doktorja Pedra Are, so mi oči takoj obvisle na doprsem kipu starega berača. Slava o tem kipu se je že razširila po svetu. In ob pogledu nanj me je prevzel občutek, kakor da sem stopil v sobo kakega čarovnika. Toda dr. Ara ni čarovnik — ampak je le sijajen zastopnik svojega poklica in noče biti nič drugega kakor dober zdravnik.

Glava starega reveža

»Ta stari berač,« mi prijazno razlaga profesor, »je umrl od lakote na cesti. Ko so pripeljali njegovo truplo na naš zavod, je bil pogled nanj strašen. Bržkone je bil njegov smrtni boj težak in dolg. Kljub temu se mi je posrečilo, da sem dal njegovemu obrazu miren in malce zamišljen izraz.«

»Kako dolgo drži taka preparacija?«

»Zmerom! Za vedno! Ta doprski kip,« in dr. Pedro Ara pokaže na svojo mojstrovino, »imam zdaj že šest let in me spremlja na vseh potovanjih v razne kraje, kjer vlada čisto različno podnebje. Skoraj na vseh carinarnah so mislili, da predstavlja moj

berač dobro uspel kip iz voska in skoraj nikjer niso verjeli mojim besedam, ko sem jim razložil, da je to pravo človeško truplo, samo da je tako preparirano, da ne more strohneti.«

»Kako vam je prišlo na um, da ste ovekovečili tega berača?«

Človek kot bronast kip

»Že dolgo sem se ukvarjal z mislijo, da bi izpremenil mrtvo človeško truplo v nekakšen kip, ne da bi mu pri tem vzel njegovih posebnosti in ne da bi s tem izpremenil izraza obraza. Razen tega si je bilo treba omisliti tako snov, da ji zrak in čas ne moreta do živega.«

»In s tem kipom ste uresničili svoje sanje?«

»S tem in še z mnogimi. Povedati vam moram, da je sleherni izmed njih prekosil moje najsmelejše upe.«

Doprski kip starega berača, ki stoji na profesorjevi pisalni mizi, je podoban umetnini kakega prvovrstnega kiparja. Nisem si mogel misliti, da imam pred seboj mrliča. Videl sem samo glavo starčka, samosvoj izraz obraza, kjer se je odražala vsaka najmanjša podrobnost, vsak lasek in žilica.

»Poglejte si to deklico,« je rekel profesor in mi pokazal sliko, ki je predstavljala mlado in lepo, na videz spečo žensko. »To je hčerka nekega profesorja v Cordobi. Ohranil sem vso postavo in niti trohica njene mladostne lepote se ni v preparaciji izgubila. Prav tako je bilo tudi s tem otrokom. Umrl je na otroškem oddel-

Naš pravi domači izdelek!

ku cordobske bolnišnice; slednja dlavica na glavi se je ohranila.«

Konzervirane oči

Ves presenečen sem si natanko ogledal slike in v duhu premišljeval, kake možnosti daje ta izum človeštvu. »In oči, mar je mogoče tudi oči ohraniti?«

»Da! Tudi to je mogoče, in tudi leska ne izgubijo. Vendar pa mislim, da je bolje, če pustimo mrtvecem zaprte oči...«

»Ali je res, da ste nameravali ovekovečiti Ljeningovo truplo?«

»Da, pred nekaj leti sem bil čital v tujih listih, da dela konzerviranje Ljeningovega trupla Sovjetom mnogo preglavic. Ponudil sem jim, da jim to delo jaz napravim, toda preklical sem svojo ponudbo, ko sem izvedel, da se zanj pogaja profesor Hochstetter z Dunaja, moj nekdanji učitelj. Kasneje sem izvedel, da te informacije niso bile resnične.«

Dvoglave ribe

V Michiganskem jezeru, ob katerem stoji Čikago, je po poročilih tamkajšnjega državnega zavoda za ribarstvo baje vse polno nenormalnih vodnih prebivalcev. Dvoglave ribe niso redkost; našli so nekoč celo takšno žival, ki je imela na životu kar pet glav. Torej pravcata ribja hidra. Seveda ne morejo taki stvoriti živeti. Trdijo pa, da so našli že večkrat odrasle dvoglave ribe. V nekem majhnem jezeru blizu Cadillacca (vzhodno od michiganskega jezera) so našli pred nekaj leti odraslega dvoglavega ostriza, ki je bil drugače normalno razvit.

Pisalni stroj Woodstock

je v Ameriki najbolj iskana znamka. Tudi v Jugoslaviji, zlasti v Ljubljani, jih je že precej v rabi. Vsi se pohvalno izražajo o njem.

Generalno zastopstvo:
TIPKA, družba z o. z., LJUBLJANA
Gledališka ul. 8. - Tel. št. 29-70

Angležev doživljaj

Lepo mesto Lyon je nedavno tega doživelo nenavadno dogodivščino.

Bilo je jasno in mrzlo jutro. Po ulicah se je gnetlo vse polno ljudi, ki so hiteli po svojih opravkih. Avtomobili so drevili vseprek — zdajci se je pa nenadoma ustavil ves promet. Ljudje so obstali in zmedeni nekam zastrmeli. Kaj se je zgodilo? Po cesti je šel visok, suh Anglež in ni pogledal ne na desno ne na levo. Pa zato ker je bil visok in suh — zato ga niso gledali. Gledali so ga, ker je hodil v sami pidžami po eni najbolj obljudenih ulic.

Najprej so ga ljudje samo molče ogledovali z vseh strani, potem so začeli delati opazke, naposled so pa že kar glasno kričali: »To je norec! Bog ve, odkod je pobegnil? Morda je kak morilec? Ali je pa morda samo nor Anglež?«

Smeh in ogorčenje se je razlegalo od vseh koncev. Naposled je prišel stražnik in odvedel »vzrok vseobčega ogorčenja« na policijo. Tam so kmalu rešili uganko.

Nesrečni Albionov sin se je bil pravkar z ekspresnim vlakom pripeljal v Lyon. V spalnem oddelku je mirno spal do Lyona, med tem mu je pa neznan zlikovec ukradel vso obleko. Prešnji večer je bil obesil obleko, ki jo je imel na sebi, v bližino okna in ko se je odel v pidžamo, je legel mirno spat. Lahko si mi-

slite, kako presenečen je bil mož, ko je zjutraj opazil, da mu ni ostalo od vse obleke drugega kakor pidžama, ki jo je imel na sebi. Tako se je napotil s postaje v mesto, da bi si nabavil novo obleko in čevlje in plašč in klobuk in vse drugo, kar je potreboval. Da bi si v ta namen vzel izvoščka, hladnokrvnemu Angležu seveda ni prišlo na um. Imel je še srečo, da je spal v pidžami, če bi bil legel v kratki dnevni srajci k počitku, bi bil njegov položaj bržkone še bolj kočljiv... **

njegov duševni blagor in tako ga je začela neke noči, ko se je samec o polnoči vrnil iz vesele družbe domov, neusmiljeno zmerjati. Ko so se take pridige ponavljale in je gospodinja vse bolj in bolj skušala izpreobrniti svojega gospodarja k boljšemu življenju, se je gospodar razjezil in si odločno prepovedal vsako vmešavanje v svoje zadeve. To je gospodinjstvo tako razkačilo da mu je še tisti mah odpovedala službo, češ, da ne bo dalje gledala takega nemoralnega življenja.

Sodniki so mirno poslušali ogorčene pritožbe gospodinjke pomočnice, potem so pa izjavili: če pride samec opolnoči iz gledališča, kavarne, kina, gostilne ali pa iz privatne družbe domov, ni smatrati tega za nemoralno dejanje. Gospodinjka pomočnica mora skrbeti za telesni blagor svojega gospodarja, nikakor pa ga ne sme proti njegovi volji poučevati in »moralizirati«.

Tako je sodišče tožbo kratkomalo zavrnilo in gospodinjka pomočnica zdaj gotovo razmišlja o pokvarjenosti in nepravilnosti današnjega sveta... **

O modernih tihotapcih

Kako so romunski tihotapci hoteli v ministrovem vagonu prepeljati v Romunijo nezacarinjeno svilo in kako se jim je to ponesrečilo — Gospod, ki je carinskim oblastem naznanil damo s finimi čipkami, in kako sta oba od tega imela koristi — Moderni triki tihotapcev

Preiskava v ministrovem vagonu

Srčkana tihotapska zgodba se je nedavno tega odigrala na rumunski obmejni postaji Jimbolia. Tamkajšni cariniki so prejeli od svojih »zaupnikov« obvestilo, da se bo v ekspresnem vlaku odpeljalo nekaj tihotapcev, ki bodo vtihotapili v Rumunijo večjo množino dragocene svile. Ko je pripeljal vlak v postajo, je takoj pridrevilo celo krdelo carinikov, ki so jeli vestno preiskavati vsak kotiček v vlaku. Toda delo je bilo zaman. Ničesar niso mogli najti in cariniki so bili nemalo jezni na svoje »zaupnike«. Tedaj se je pa neki carinik domislil, da bi bilo le dobro, če bi preiskali še oddelek finančnega ministra, ki se je z istim vlakom vračal iz inozemstva. Ekselencia je bil izprva nejevoljen, ker so ga zbudili iz sladkega dremanja. Toda kako bi mogel zavrniti prošnje svojih vestnih uradnikov! In glej! Med blazinami in pod sedeži so našli kakih sedemdeset kilogramov težke francoske svile. Carinikom je bil ves dogodek silno mučen in ekselencia jim je neprestano zatrjeval, da je nedolžen. Naposled se je tudi res pokazalo, da ubogi minister ni imel niti pojma, da so mu spretni tihotapci »vtihotapili« kukavičje jajce.

Prevarani tihotapci

Prebrisani tihotapci so menili, da cariniki oddelka, kjer se vozi finančni minister, ki ima ključ do državne blagajne, ne bodo pregledali. In kako bi se tudi drznili cariniki pregledati oddelek svojega najvišjega predstojnika!... Nu, to pot so se prebrisanci urezali! In minister je vestne carinike lastnoročno nagradil.

Dama s svilenimi čipkami

Bilo je v osebni vlaku Bukarešta—Giurgiu — dunavsko pristanišče. V oddelku II. razreda je sedela mlada dama, ki je postajala vse bolj in bolj nemirna, kolikor bolj se je bli-

žal vlak obmejni postaji. Gospod, ki ji je sedel nasproti, jo je naposled sočutno vprašal, kaj jo tako vznemirja. Dama mu je naposled priznala, da ima pri sebi več metrov dragocenih svilenih čipk, ki jih hoče vtihotapiti v Bolgarijo, ker jih tam ni moči dobiti. Ljubeznivi gospod ji je obljubil, da ji bo pomagal, češ da pozna na bolgarski obmejni postaji Ruščuka vse carinike. Dama se je oddahnila, zakaj vedela je, da bolgarski cariniki ne poznajo šale. Kmalu nato je zavozil vlak v obmejno postajo. Potniki so izstopili, da se javijo v carinarnici. In kako se je začudila dama, ko je zagledala svojega spremljevalca med cariniki, ki jim je na ves glas pripovedoval, da hoče ta dama vtihotapiti več metrov dragocenih čipk...

Svojevvrsten način

Neko mlado dekle iz Utene (Litva) je dobilo od svojih sorodnikov iz Amerike nakazilo za 500 dolarjev. Za dvig denarja je potrebovala uradno izkaznico, ki jo je dobila na policiji. Na srečo istega večera ni več utegnila denarja dvigniti.

Ponoči sta vlomila v njeno sobo dva zakrinkana moža in zahtevala denar. Dekle je v silnem strahu po pravici povedalo, da še denarja na pošti ni dvignilo, nakar sta jo neznanca jadrno popihala.

Drugega dne je dekle obvestilo o vlamu poštnega uradnika. Nakazani denar ji je izplačal, hkratu se je pa ponudil, da bo dekle spremljal domov, kjer se bo skrivil v omaro.

Kakor je bilo pričakovati, sta se zvečer vrnila sinočnja tatova in zahtevala z grožnjami izročitev denarja. Dekle jima je reklo, da se denar nahaja v omari. Komaj sta se pa približala omari, je poštni uradnik odprl vrata in ustrelil v predzrna

tatova. Enega je nevarno ranil, druge je pa zadel do smrti.

Poklicana komisija je snela obema tičkoma krinke in na svoje največje začudenje spoznala v zlikovcih predstojnika mestne policije in njegovega namestnika, ki sta prejšnji dan izdala dekletu potrebno potrdilo za dvig denarja. *

Pravica samecev

V Berlinu je imelo sodišče za hišne uslužbence nedavno tega prav zanimivo in svojevrstno razpravo. Neka gospodinjka pomočnica je tožila svojega prejšnjega gospodarja, nekega samca, ki mu je bila sama odpovedala službo, za vzdrževalnino in enomesečno plačo.

Bila je nekaj mesecev v tej službi in morala je skrbeti za gospodarjev telesni blagor, kar je tudi vestno storila. Toda počasi se je lotila misel, da bi lahko skrbela tudi za

SARGOV

KALODONT

Obranite svoje železnice!

Rumunija je lepa in velika država. V ploskvi meri 294.970 kvadratnih kilometrov. Na tem precejšnjem kosu zemlje je sedemnajst in pol milijonov prebivalcev, ki se lahko, če se jim mudi, vozijo po železnici, ki meri v vsej dolžini 6990 kilometrov.

Rumunskim železnicam pa menda slaba prede. Videti je, da ni vse v takšnem redu, kakor bi moralo biti, sicer ne bi objavili vsi časniki v državi poziva železniške uprave. Ta poziv je za nas prečuden in v srce segajoč. Zdi se nam, ko ga čitamo, da vidimo gospoda ravnatelja železniške uprave bledega po prečuti noči sklonjenega nad pisalno mizo, kako ves v skrbeh zauživa svojo južino in ne ve kod ne kam.

Ta poziv se glasi: »Vse prebivalstvo ponovno opozarjamo, da mora brezpogojno pred vstopom v vlak kupiti potrebne vozne listke. Železniška uprava bo z največjo strogostjo kaznovala odgovorne sprevodnike in potujoče občinstvo za najmanjši primer kršitve uradnih določil. Naše železnice so tik pred razsulom, zaradi tega je brezpogojna dolžnost vsakega domoljuba, ki uporablja rumunske železnice, da kupi vselej vozni listek. Hkratu opozarjamo, da je najstrožje prepovedano potegniti »zavoro v silico«, ali pa izstopiti iz vlaka, kadar se pojavi nadzornik. — Uprava železnic.«

Naročniki,

storite svojo dolžnost — povrnajte naročnino!

Živali pri zdravniku

Živčni šok pri kurah in pika na kanarčkovem jeziku. — Krave v lepotni kliniki. — Pretresljive slike v živalski bolnici

V velenostih imajo posebne klinike za obolenje živali

Pacijentu je ime Bully.

A tudi tako lepo ime kakor Bully ga ne obvaruje, da ne bi nekega dne moral na kliniko na zdravljenje. Sicer pa to Bullyja dosti manj vznemirja kakor njegovega gospodarja. Bully namreč ni človek, temveč ščetinokožast foks. Okoli trebuha ima dva robca kot zasilno obvezo, in medtem ko pripoveduje njegov gospodar pretresljivo zgodbo o karambolu svojega ljubljence s tovornim avtom, mahlja kuža prijazno z elegantno pristrženim repom. Tovorni avto jo je naglo odkuril. Bully bo pa moral nekaj dni prebiti na živalski kliniki.

V čakalnici klinike je vse polno gospodov in postarnih dam s kanarčki, angorskimi mačkami, raznimi Bullyji in drugimi živalmi; in vsi pripovedujejo pretresljive in zelo dolge zgodbe o nezasluženih in z ganljivo potrpežljivostjo prenašanih bolečinah svojih ljubljencev. Človeka kar presune, če poslušaj, kako je oni veliki ovčar na čudne načine prišel do pasje kuge, da je nekega jazbečarja kar med dvema vogaloma zadela prometna nesreča, da so kure kdo ve zaradi kakšnega živčnega šoka nekada dne prenehale nesti prvovrstna jajca in da so kanarčki, ki so še včeraj veselo popevali, danes dobili piko na jeziku.

Vrata čakalnice se odpro in zdravnik v belem plašču pokliče prihodnjega pacienta. Z nebeško potrpežljivostjo si da razlagati dolgi potek Bullyjeve nesreče. Potem se jame potezati za pacientove simpatije. Zakaj psi imajo to grdo lastnost, da počešajo rep pred zdravniško umetnostjo in šele tedaj odložijo svojo rezervo, kadar si jih zdravnik pridobi na svojo stran. Najboljši zdravnik je tedaj tisti ki prvi dožene idiozinkrazije in duhovne komplekse svojih pacientov in si da šele potem pokazati njihov jezik. Če hočeš ozdraviti kugo pri angorski mački, si moraš poprej pridobiti njeno zaupanje.

Konji v ordinaciji

A naj bo pes še tako fin, kot pacient je redko kaj prida. Konji so dosti boljši. Ravnodušno preneso vse, kar jim je usoda namenila. Z enako ravnodušnostjo gredo tudi v ordinacijo k zdravniku in le redko se zgo-

Hude sanje bodočega živinozdravnika

di, da bi na njegove ukrepe odgovorili z zobmi ali celo s kopiti. Tamle na primer šepa s pobešeno glavo kljuse z veliko odprto rano v boku. Oje voza ga je dregnilo, in zdravnik mora pogledati, ali niso prizadeti tudi notranji organi. Najprej mu zmeri vročino, potem mu pa preišče vsa rebra po vrsti. Naposled mu mora, če hoče ali ne, odpreti gobec in pogledati, kako je s sluznicami. Nu, izkaže se, da se ni razen sicer grde, a ne ravno nevarne zunanje rane živali nič hudega pripetilo in lastnik, voznik z modrim predpasnikom, se olaj-

šano oddahne. Nežno potrepnja konja po hrbtu, med tem pa podrgne asistent rano z jodom.

Sicer pa niso vsi konji, ki jih sem spravijo, bolni. Mnogo jih je med njimi, ki jih je treba samo preiskati, ker so na prodaj. Lastnik bi žival rad prodal, in da ne bi imel pri kupčiji nepotrebnih sitnosti, si da napraviti izpričevalo o njegovem zdravju. Preiskava je zelo natančna. Pljuča, srce, obisti, kite, kopita in oči: vse mora na vrsto, in pogledati je treba tudi, kako žival hodi. Posebno pozornost mora zdravnik posvetiti temu, ali nima konj raka na kopitih.

V lepotni kliniki

Velik promet vlada v oddelku, kjer popravljajo parklje. Večina pacientov so v tem oddelku krave, ki jim parklji niso tako zrasli, kakor bi se spodobilo po predpisih, ki veljajo za krave. Živali je treba torej po vseh pravih pedikirati, manj iz razlogov estetike kakor zato, ker imajo normalno rastoči parklji — kakor izkustva dokazujejo — velik vpliv na izločevanje mleka.

Tudi pri konjih je treba popraviti hibe na kopitih. Če imajo slabo razvita ali drugače pokvarjena kopita, konji ne morejo dobro hoditi, prehitro se utrudijo in se iz nerodnosti časih obtolčejo do krvi. Kopita je treba tedaj skrbno in vestno obrezati in dostikrat je potrebna še ortopedična obveza. Iz ničemurnosti konji in krave ne hodijo v lepotni salon. Toda v bistvu je pri živalih prav tako kakor pri ljudeh: čim prijetnejše so za oko, tem zdravejša so!

V bolnici

Tu je na primer posebna bolnica za konje. Svetlo in zračno je v njej. V dolgi vrsti stoji konj zraven konja, vsak v svoji staji. Noge nekaterih so v debelih obvezah: vnele so se jim kite. Drugi spet so opraskani: doživeli so na cesti karambol. Rane je treba zašiti in z jodom pomazati. Rep privedejo k trupu, da se žival ne bi otepala po še nezaceljeni rani. Neke mu kljusetu ravno vlivajo v gobec zdravilo. Štirje močni ljudje ga morajo držati, da mu vtaknejo cev z zdravilom v žrelo.

Zraven njega leži na slami drugi konj, ves povezan. Ravno ga operirajo. Ometili so ga na ranenem delu telesa in zdaj leži čisto mirno. Gruča mladih študentov-veterinarjev pazljivo sledi operaciji. Tako tiho je, kakor bi šlo za usodo človeka in ne »samo« za navadnega konja.

Mnogo glasneje je v pasji bolnici. Ko vstopiš, te sprejme oglušujoče bevskanje in zavijanje. Psi ne prenašajo bolečin s filozofskim mirom. Celó tedaj kadar so v gipsu, pozdravijo došleca z radovednim, težkim ali veselim, vselej pa frenetičnim lajanjem. Večina izmed njih so izredno lepe živali, in ravno zato so v bolnici. Plemenske psice, zlasti take, ki imajo posebno velike glave, silno težko in med hudimi bolečinami povržejo. Zato je priporočljivo take drage živali kadar se pripravljajo, da bodo storile, peljati k zdravniku.

Majhen rjav jazbečar pride veselo z repom mahaje k ograji in ganljivo pogleda obiskovalca. Pozornost zbudi poševna drža njegove glave. Uboga žival trpi namreč za skaljenim ravnotežjem; pri petelinu v sosednjem oddelku je ta bolezen še mnogo izrazitejša. Glava nesrečne živali je skoraj izvinjena, z grebenom drsa po tleh in venomer mahlja z

glavo sem in tja — človeku se kar hudo stori, ko jo gleda. Nedolžnejša je bolezen malega foksterierja, ki je bil v mladostni objestnosti požrl nekaj neprebavljivega in mora zdaj bridko jokaje požirati grenka, ogabna zdravila, dokler ga spet ne vrnejo njegovi vzradoščeni gospodarici.

Najmanj povoda za tožbe imajo krave ki se na ograjenem vrtu v miru izprehajajo. Lepe, zdrave živali so to, kupili so jih v svrhu študiranja in bodo tu ostale, dokler se ne oteli-

»Prosim, jezik lepo ven!«

jo. Oskrbujejo jih z najboljšo krmo in njihov hlev je tak, da bi se še človeku ne bilo treba sramovati spat v njem. Dovoliti bodo morale samo to, da jih bo gledalo kakih 20 študentov, ko bodo povrgle. Toda krave tako reč ne moti. In pozneje, ko jo bodo že zdavnaj prodali na kmeto, se bo nemara z domotožjem spominjala lepih dni zlate mladosti, ko je kot študijski predmet lepo živela na živinozdravniški visoki šoli.

HUMOR

Strupeno

»Pomisli, Mira, drugi mesec se počim z Viktorjem!«

»Saj sem si mislila! Ko sem mu dala košarico, je rekel, da bo storil nekaj obupnega!«

Nerodno

Nekega gospoda, ki ravno odhaja iz kavarne, ustavi drugi gospod.

»Oprostite, ali ste vi morda ravnatelj Trdina?«

»Ne — kako pridete na to?«

»Ne? Čudno; mislil sem namreč, ker imate mojo novo suknjo!«

»Na, to je pa že —«

»Ravnatelj Trdina sem namreč jaz!«

Otroške

»Marko, ali bi bil vesel, če bi dobil še eno sestrico?«

»Seveda bi bil mamica! Sit sem že tega, da moram zmerom mačko vleči za rep.«

*

Učitelj ima križe in težave z abecedarji. Nekega dne sreča na cesti malega Jernejčka. Jernejček gospoda učitelja strumno pogleda in gre mimo njega z rokami v žepih.

»Hej, Jernejček, ga pokliče učitelj. »Zakaj pa ne rečeš dober dan?«

»Saj tudi ti nič ne rečeš,« odgovori užaljeno Jernejček.

*

»Zakaj stoji štorcklja samo na eni nogi?« vpraša učitelj.

Vse molči.

Potem se pa počasi in premišljeno oglasi Miha:

»Če bi si še tisto nogo izpodmeknila, bi morala pasti!«

Galantno

»Nova kuharica pa res dobro kuha — kosilo je imenitno!«

»Saj sem ji pa tudi jaz pomagala, Egon!«

»Vzlic temu!«

Pomen svarila

»Zakaj pa nimate na tem nevarnem ovinku nikakega svarila?«

»Poprej smo ga imeli,« odvrne kmet, »ker se ni pa nikoli nič pripetilo, smo ga podrli.«

Kalvarija ljubezni

Roman iz naših dni. — Napisal P. R.

Povest, ki smo jo v prvi številki začeli prinašati, je napisal P. R. — tisti pisatelj, ki nam je dal že „Nezakonsko mater“. Naši čitatelji, ki so brali 1. in 2. letnik „Romana“ se gotovo še dobro spominjajo pretresljive ljubavne zgodbe, ki je takrat zbudila vseobčo pozornost in priznanje. „Kalvarija ljubezni“ je napisana po

resničnih dogodkih iz polpretekle in nedavno minule dobe in je pretresljiva slika človeškega trpljenja in strasti. Prepričani smo, da nismo mogli svojim zvestim čitateljem za novo leto bolj ustreči, kakor s to našo novo povestjo, ki jo bodo z velikim zanimanjem brali od začetka do konca.

Ljudmila je vzela suknjič v roko. Prsti so se ji tresli od krčevitega razburjenja in so komaj našli, kar so iskali: listnico, ki je v notranjem žepu... Potegnila jo je ven...

Tedaj je zdrknil iz žepa neki papir, papir, ki so ga nespretni prsti obenem izvlekli na dan. Papir je padel na tla. Ljudmila ga je opazila, a se ni zmenila zanj. V roki je držala listnico, ki jo je iskala. Odprla jo je in zagledala v njej sliko.

Nato je listnico spet zaprla in si jo zateknila za nedrja. Šele tedaj se je spomnila listka, ki je padel na tla. Sklonila se je k njemu, da ga pobere. In potem ga je hotela mehanično spraviti nazaj v žep.

Toda pogled mlade žene se je nenadoma ustavil na tem kosu papirja. Njene nosnice so prestregle neznan vonj... čudno oster in fin vonj, ki je vel iz tega papirja... Začudenje jo je izpreletelo... in potem vznemirjenje... In zdajci je razprostrla zganjeni listič, ki ga je že hotela spraviti nazaj v žep.

Ta vonj... oster in sladak hkratu... ta vonj je vonj ženskega parfuma. Ne, zmeta je izključena. Zakaj... kako je papir dobil ta vonj? Ah, nizkotna misel!... misel, ki ji je kakor blisk šinila v glavo. Proseče se je ozrla k Cirilu, ki leži nepremično tam na postelji, morda v poslednjih izdihljajih! In ena sama beseda ji je prišla na ustnice:

»Oprosti!...«

In potem je podlegla nepremagljivi izkušnji, ki jo je prevzela. Njene oči se upro v papir. In v jarki luči električne svetiljke zaplešejo pred njo drobne vrstice fine, morda nekoliko vročične pisave. Vrstice, ki jih prvi mah niti ne razume, tako je razburjena, tolikšna je njena prepadenost... In potem se ji zazde te črke, kakor bi bile napisane z ognjem in krvjo... In ko jih v drugo prebere, se ji iztrga iz stisnjene grla strašna, gluha tožba... instinktivna tožba bitja, ki so ga ranili na smrt:

»O Bog!...«

Omahnila je nazaj... morala se je nasloniti na mizico pri kaminu, da se ni zgrudila na tla. Bledica njenega obraza se je izpremenila v mrliško prstenost. Strašen izraz bolesti je razdejal njene črte, da bi jo bil človek v tistem trenutku komaj spoznal. In iz trpinčenega grla se ji je izvila druga beseda:

»Izdana!... Izdana!...«

Vnovič in vnovič mora čitati te besede... in ob vsakateri izmed njih se ji zdi, kakor bi neusmiljena okrutna roka zasajala bodalo v vsak kotiček njenega srca posebej.

Vrstice so se takole glasile:

»Hvala, dragi moj Ciril, hvala ti za nepozabne ure opoja, ki si mi jih dal... Hvala ti za obljube, da me v kratkem čaka nova sreča s teboj... Da, res je, kakor si mi prisegel, vzlic vsemu ostane najina ljubezen nedotaknjena in bo taka ostala na veke... Nič na svetu je ne more omajati. Ti ostaneš večno moj... kakor ostanem jaz tvoja... tvoja draga Adeline, ki ob vsaki uri podnevi in ponoči izteza v koprnenju svoje ustnice proti sladkemu, proti božanskemu ognju tvojih poljubov...«

Ljudmila je zadnje ure prestala več gorja, kakor prej cela leta. Strašna, grizoča tesnoba ji je kakor z razbeljenimi kleščami trgala dušo... toda nobena bolečina se ni dala primerjati s to, ki jo je pravkar prestajala. Kakor bi se v trenutku podrla in zrušilo vse njeno življenje... vsa njena vera, vsa njena ljubezen, Verovala je v dobroto... v zvestobo... v poštenost... in vsa ta njena vera se je v tem trenutku razsula v nič.

Z razširjenimi očmi, z ustnicami, rdečimi od krvi podzavestnih ugrizov, stoji in se nastanja na

mizico pri kaminu. Zdi se kakor vtelešena Bolečina in Obup.

Strašne sekunde minevajo. Potem se pa zdajci njeni prsti krčevito sklonejo okoli papirja, ki ga še zmerom drži v roki... ki ga podzavestno mečka... ki ga potem spusti za nedrja. In na tem obrazu, ki je bil dotlej tako blag in mehak, na tem obrazu, ki ga ni še nikoli spačil odsev jeze... na tem obrazu se zareže izraz sovraštva. In tudi v njenih očeh je ta izraz sovraštva, ko se zdaj ozre proti ranjencu, ki ne sluti, ne more slutiti strašne drame, ki se odigrava v njeni duši...

In potem ji je, kakor bi jo nekaj, kakor nepremagljiv gnus hotel vreči nazaj. Na teh prstenih Cirilovih ustnicah je gotovo še zdaj vonj neznankiniga parfuma... parfuma, ki dehti iz papirja... parfuma te ženske, ki je šel Ciril k njej... O, gorjel!...

Vse njegove nežne besede — laži!... Vse zahtevanje ljubezni — laži!... Vse obljube — laži!... Hinavščina... izdaja... Te besede bi morale biti zapisane na čelu tega človeka... Človeka, ki je bila še pravkar pripravljena zanj doprinesiti največjo žrtev.

Segla si je z rokami po očeh. Nič več ne mara videti... Nič več ne sme misliti!... V sencih ji razbija kri in na čelu se bleste drobne kapljice znoja.

Takrat se odpro vrata, ki so se malo prej zaprla za dr. Horvinom. Kirurg se prikaže na pragu. In naj bo še tolikšen vihar v njegovi duši, njegov obraz je zdaj miren, nepremičen.

»Gospa, pet minut je minilo...«

Tedaj pa zagleda čudno srepi izraz v njenih očeh. Še pravkar so njene črte izdajale bolest in obup. Zdaj je ta izraz izginil in se umaknil izrazu srda. In v plamenečih očeh se celo zdi, kakor bi gorelo sovraštvo...

Kirurgov obraz postane še bolj leden. To sovraštvo — ali ni mar on njegov vzrok? Toda kaj mu mar! Ta ženska mora biti njegova, in zdaj se mu zdi še lepša, še bolj poželenja vredna v svojem ogorčenju in jezi in solzah. Kirurg pristopi bliže. In še odločneje reče:

»Gospa, vse kar bi mogla zdaj govoriti, je odveč... Zame je napočil trenutek dela... Odgovorite! Pripravljen sem... ponovim vam... pripravljen vse storiti, kar je v mojih močeh, da rešim vašega moža. Talent, ki pravijo, da ga imam... izkustvo, ki sem si ga pridobil... vse to vam dam na razpolago. Toda samo pod enim pogojem. Ta pogoj vam je znan. Odgovorite!«

Ljudmila se ni zgenila. Spet si je z rokama segla čez oči. Zdelo se je, kakor da ne bi bila slišala zdravnikovih besed. Horvin je povzel:

»Če z vaših ustnic ne bo besede, ki jo čakam... potem... potem je vaš mož obsojen na smrt.«

Važno opozorilo!

Žrebanje za nagrade našega velikega nagradnega natečaja se bo vršilo

v sredo, 12. aprila t. l.

Glejte, da poravnate naročnino čim preje, da boste lahko tekmovali za lepe nagrade. Naročnina mora biti v upravi najpozneje do 11. aprila.

Prstene ustnice nesrečne mlade žene so se zgenile v silnem naporu. To pot se zdi, kakor bi res hotela izpregovoriti. Dati odgovor, ki ga zdravnik pričakuje.

Toda Horvin ni slišal besede, ki jo je tako željno čakal. Zakaj, ta beseda se ni utrgala z Ljudmilinih ustnic... Mlada žena je zakrilila z roko po naslonilu stola... in njena druga roka je v čudni kretnji zletela čez obraz... kakor bi hotela pregnati privid... Privid njenih dveh otrok, ki zdaj mirno ležita v svoji postelji in morda v snu šepčeta dve besedi, ki sta ji tako dragi:

»Mamica... Očka...«

Pri tem prividu se mlada žena zgrabi z obema rokama za čelo, ki ga ji hoče razgnati.

»Za kaj se odločite?« je spet vprašal z nekoliko nemirnim, a ledenim glasom doktor Horvin. »Za življenje ali smrt?«

Ljudmila še zmerom ni odgovorila. In ko je kirurg že krenil proti vratom, da jo zapusti... da jo obsodi na možovo smrt... se je nesrečna žena opotekla... Trenutek nato se ji je izvil iz grla krik tesnobe, krik blaznosti... in nato se je zgrudila na tla, kakor posekana. Brez zavesti, morda mrtva...

Horvin se je sklonil k njej. Vzel je nesrečnico v naročje in jo položil na zofo. Njene oči so bile zaprte, iz njenih ust ni bilo diha. Zdravnik se je vročično trudil okoli nje, hoteč jo obuditi v življenje. Ta nezavest mu je prišla ob silno nepravem času. In kdo ve, kako dolgo bo trajala...

Horvin je nabral obrvi. Takrat je potrkal na vrata. Vstopil je asistent z zmrušenimi lasmi. In spoštljivo je vprašal:

»Ali naj počakamo v operacijski dvorani?«

Horvin je za trenutek pomislil, nato je pa pokimal:

»Da, počakajte.«

Potem je pokazal na Ljudmilo in dodal:

»Gospa je nenadoma postalo slabo... Razumljivo — po vseh teh strašnih nocojšnjih dogodkih.«

Dr. Jezeršek je stopil bliže in obletel nezavestno z očmi. Nato je krenil k ranjenčevi postelji in ga pregledal. In zdajci je namršil obrvi. Sklouil se je še bolj k njemu... pritisnil prst na Cirilovo trepalnico in jo privzdignil. Nato ga je prijel za zapestje in meril utrip žile. In potem se je sunkoma vzravnaval in se obrnil h kirurgu:

»Gospod doktor, utrip popušča... srce omaguje.«

Horvin se je stresel. Nato je tudi on pristopil k ranjencu.

»Res?«

»Ne more biti dvoma...«

In po kratkem premisleku je asistent dodal:

»Mislim, da ne kaže operacije niti trenutek več odlagati...«

Tudi kirurg je vzel ranjenčevo zapestje v svojo roko.

»Prav imate...«

»Torej pokličem svoja tovariša in strežnika?«

V Horvinovih očeh se je spet utrnil krvav blisk, spet je namršil obrvi. Poslednji boj se je odigraval v njem.

»Da, pokličite jih.«

Asistent je zapustil bolniško sobo. Kirurg se je vrnil k Ljudmili. Spet ji je jel močiti čelo in ji dal vdihavati etra... Zaman.

»To pot se mi je izmuznila,« je nato zarenčal med zobmi.

V tem so se asistenti vrnili. Treba se je odločiti.

Skrivnostni konkurent

Detektivska zgodba. — Napisal M. Weldin

»Kluba kresnic ne boste našli v nobenem denverskem adresarju. Če bi ga pa vendarle našli, bi bilo o njem tole napisano:

»Klub kresnic: Društvo individuov, ki se boje svetlobe in žive iz žepov tujih ljudi. Klub šteje po najnovejših zapiskih 20 »kresnic« (članov), ki so se poglavito specializirale za tako imenovani taksametrski trik in gredo na delo po navadi šele tedaj, ko se zmračí. Odtod tudi ime. Sedež kluba: Nezman. Robna pripomba: Mestna policija v Denverju je razpisala nagrado 5000 dolarjev za tistega, kdor pripomore, da pride klubu do živega.«

Med tiste redke ljudi, ki so vedeli, kje ima »Klub kresnic« svoj sedež, je spadal tudi Big Ben Holloway.

Big Ben Holloway je celo prav v tem trenutku pritisnil na kljuko klubovih vrat v pol razpadli in zane-marjeni hiši v predmestju.

»Kdo je?« je vprašal glas iz teme. »Dvakrat dve je pet. Naj živi pravičnost!«

Še tisti mah so se vrata neslišno odprla. Čudno zoprni duhovi so udarili Benu v nos: duh po beznici in zraven še po česnu. Pritisnil je diskretno parfimirani robec na nos in odhitel po temnem hodniku, odprl dvoje vrat in se iznenada zagledal v majhnem dvigalu.

Ko se je dvigalo ustavilo v drugem nadstropju, ni bilo o zoprnem duhu in tudi o česnu nič več sledu. Paž z zlatimi našivi mu je odprl dvigalo in ga spustil v elegantno sobo.

Pri njegovem vstopu je mahoma utihnilo govorjenje, le skrit gramofon je dalje igral sentimentalni argentinski tango.

»Dober dan, dečki!« je dejal Big Ben in se spustil v naslanjač.

»Kaj novega?« je kratkobesedno vprašal Jim, ki so ga imenovali Vrano.

Big Ben si je počasi prižgal smotko, spustil obroč dima v zrak in zamisljeno pogledal za njim. »Ste že slišali o nekem človeku, ki mu je Simon Ashley ime?« je nato vprašal.

»Še nikoli. Kaj je z njim?«

»Pravijo, da je največji specialist za taksametrski trik. Newyorška praksa.«

Jim — Vrana — je malomarno skomignil z rameni.

»Ta Simon Ashley,« je povzel Big Ben, »je zdaj v Denverju. Da, Jim, v Denverju. In baje ne zaradi obiska svoje tete.«

»Pet obrazov se je obrnilo k Benu.

»Torej konkurenca?«

»Da, konkurenca!«

»V teh časih!«

»Da, v teh časih!« je pritrdil Big Ben. »Ravno danes so delnice bakrovih rudnikov spet padle za dve točki. Ves Colorado je spekuliral z njimi. Le kaj bo z nami, če bodo ljudje hodili po svetu s praznimi denarnicami? Vlada bo morala nekaj ukreniti proti krizi!«

»Lepa reč,« je suho pripomnil Jim, Vrana. »Kako si pa izvedel zastran tega Ashleya?«

»Kakor se pač take reči izvedo.«

Molk.

Jim, Vrana, ki ni še nikoli izgubil hladnokrvnosti, se je prvi opomogel.

»Nezmisl! Med tem ko se ta mev-

vesti, so pošteni delavci, kakor sem jaz, zbrali čisto druge informacije. Poslušajte tole brzozavko, dečki: »Vreča moke Littletown 5:40 oddana stop pride Denver 11:30 zvečer.« Kaj pa na to rečete?«

»Vreča moke?« je raztreseno vprašal Big Ben. »Kaj mi moke mar!«

»To pomeni, da pride drevi Queenly, moker. Te priložnosti, dečki, ne kaže izpustiti iz rok! Zdaj že sploh ne! Temu newyorškemu fantu bomo že pokazali, kaj znamo! Izstradali ga bomo! Nič mu ne bomo pustili! Danes ima Ben zunanjo službo in Ben bo to stvar napravil. Velja?«

Hipolit Queenly — rž, oves, pšenica, samo na debelo — je točno o pol dvanajstih stopil iz transkontinentalnega ekspresa.

Pred postajo je pristopil k njemu neki šofer.

»Kam želite, gospod?«

»V hotel Carlton!«

Hipolit Queenly je stopil v taksi. Toda komaj je zoprl vrata, je voz tako naglo pognal, da je Hipolita vrglo nazaj na sedež. Tako je obse-del, ali bolje, obležal nekaj sekund.

Ko se je zavedel, je zagledal pred seboj cev revolverja.

»Spodobno se vsedite,« je rekel Big Ben Holloway, »pogled na vas je pravo izzivanje spodobnih ljudi.«

Hipolit Queenly — rž, oves, pšenica na debelo — je z odprtimi usti zazijal v nepričakovanega sopotnika. Njegov pogled je zdrknil s temne postave v kotu voza h grozeči revolverski cevi in spet nazaj. Za trenutek so mu oči obvisle tudi na vratih — toda potem si je premislil.

»Kaj bi radi?« je vprašal, že miren.

»Pred vsem, da se mirno obnašate. Le potem vam lahko jamčim, da boste še nocoj v Carltonu. Drugače za nič ne odgovarjam. Upam, da me razumete?«

»Razumem. Česa bi še radi?«

»Kako poslovni ste!« je rekel Big Ben Holloway očitaje. »Te dni sem doživel precejšnje izgube s papirji bakrovih rudnikov. Saj razumete... časi so hudi... Rad bi to izgubo nadoknadil... Gotovo imate pri sebi debelo denarnico, ne?... Morda tudi kakšno zlato uro, pa dozo... Ne, čekov ne maram. Preveč nerodno jih je kasirati.«

Hipolit Queenly je segel v svoj potni plašč, vzal iz njega denarnico, uro in dozo in jih dal Hollowayu. »V redu?«

»Še trenutek, gospod!«

Holloway je odprl denarnico, zagledal v njej krasne tisočake, in z veččimi očmi obletel v svitu mimo hitečih cestnih svetilk uro in dozo.

»Zadovoljni?« je kratko vprašal Queenly.

»Popolnoma! Saj dovolite še majhno formalnost?«

Hollowayevi spretni prsti so švig-nili po Queenlyjevih žepih.

»Hvala!« je rekel potem. »Ali želite še dalje ostati v moji družbi, ali bi se pa rajši odpeljali v Carlton?«

»Drugo bi mi bilo ljubše.«

Big Ben je potrkal na steklo. Voz se je ustavil.

»Nekoliko samotni je ta kraj, toda na tretji cesti na levi boste našli

stražnika. On vam bo že pokazal pot. Lahko noč!«

Pol ure nato se je avto ustavil pred Hollowayevim klubom. »Kresnice« so bile še vse zbrane, gramofon je igral in dva natararja v frakih sta nosila na mizo izbrane likerje.

»Kresnice« so se takoj zgrnile okoli Hollowaya in s pričakovanjem uprle vanj svoje oči.

Ben je smehljal se segel v svoj prsni žep. Toda nasmeh mu je zdajci zmrazil. Njegovi prsti so mrzlično bredli po žepih. Vse prazno.

Nikjer denarnice. Nikjer zlate ure. Nikjer doze.

Samo v Hollowayevi lastni in popolnoma izpraznjeni denarnici majhna vizitnica z nekaterimi v naglici načrtanimi besedami: »Veseli me, da sem se seznanil z vami! Simon Ashley, P. D. O.«

»I am so happy...« je škripal gramofon. »I am soooo ha-ap-py!«

Petčlansko predsedništvo kresnic je sedelo skrito v gostem dimu smotk, v mehkih klubnjakih.

Za trenutek je zavlada zlovesča tišina. In to tišino je zdajci skalilo komaj slišno brnenje dvigala.

»Mr. Simon Ashley!« je najavil paž z zlatimi našivi.

Tišina je postala še bolj zlovesča. Tako da bi se slišala igla, če bi padla na tla.

Simon Ashley se je spustil v naslanjač in radovedno pogledal po petčlanskem predsedništvu kresnic. »Sami vrhovi denverskega podzemlja, če se ne motim?«

Pet glav je hladno prikimalo.

»Dobil sem vaše pisanje. Z menoj bi radi govorili? Evo me. Kaj bi radi?«

»Slišali smo, da ste zelo sposobni...« je začel Jim, Vrana, zelo formalno in pokašljevaje.

»Pa bi radi, da bi v bodoče vzajemno delali?« ga je presekala Simon Ashley s presenetljivo odkritosrčnostjo. Predsedništvo kresnic si je oddahnilo.

»Da, tak bi bil naš predlog...«

»Velja. Česa se torej lotimo v bližnji bodočnosti?«

Simon Ashley se je izkazal kot moč velike inicijative in čudovitih idej. V nekaj minutah je izdelal delovni program za prihodnje tedne. Kresnice so žarele.

In da jutri zanesljivo pridete « so mu še zabičili v slovo. »Sklicali bomo občni zbor. Vse kresnice naj vas spoznajo.«

»Zanesite se name!«

Sluga je izročil policijskemu nadzorniku Derringu vizitnico.

»Simon Ashley P. D. O.« je bral nadzornik. »Naj vstopi!«

Ashley je imel z nadzornikom razgovor, ki je trajal celo uro.

»Torej jutri na občnem zboru,« je rekel na koncu. »Tako jih boste lahko polovili vse na en mah... Kolikor mi je znano, je policija razpisala za odkritje kluba kresnic nagrado pet tisoč dolarjev — mislim, da ne more biti spora, da sem jaz — —«

»Prav gotovo ne! Sicer pa, Mr. Ashley, kaj naj pomenijo te tri črke za vašim imenom: P. D. O.?«

»Tako srečen sem!« — šlager.

»Private Detective Office...« Če bočem biti čisto iskren, obstoji do zdaj od mojega privatnega detektivskega urada samo ta vizitnica. Za opravo urada pa potrebujem ravno teh pet tisoč dolarjev. Mislim, da sem si jih pošteno zaslužil.«

* Zasebni detektivski urad.

Dvema enako ne ustrežeš

Bucika na preprogi

Stari Virchow, slavni berlinski zdravnik in pedagog, je imel svoje posebnosti. Tako je pedantno gledal na to, da so vladali v njegovi kliniki in njegovem stanovanju najlepši red, snaga in čistost. Tudi svoje asistente je izbiral po tem kriteriju.

Ko je nekega jutra dobil mladi dr. W. povabilo, naj se zgleda pri Virchowu, so vsi vedeli, da velja za kandidata za izpraznjeno asistentsko mesto. Virchow je dr. W.-ja prijazno sprejel. V njegovo veliko začudenje je profesor govoril z njim dobrih pet minut o vseh mogočih stvareh, samo ne o medicini.

»Ne maram vas delj zadrževati,« je naposled dejal.

Dr. W. se je priklonil in stopil proti vratom. Takrat je pa zagledal na preprogi buciko. Pobral je je, se opravičil in jo položil na mizo.

»Izvolite priti jutri ob sedmih zjutraj v kliniko, ravno potrebujem asistenta,« je rekel profesor Virchow in zaprl vrata za osuplim zdravnikom.

»Vidite,« je pozneje pripovedoval Virchow v veseli družbi svojemu slavnemu tovarišu Heim, »tisto buciko zmerom položim na tla, kadar iščem asistenta. Kdor jo je prezrl, še nikoli ni dobil asistentskega mesta.«

»Dragi Virchow,« je smeje se odgovoril profesor Heim, »zdaj vidite, kako različni so ljudje. Jaz sicer nimam navade, da bi polagal bucike na preprogo, toda lahko bi se po naključju zgodilo, da bi mi kdaj katera padla na tla. In če bi potem prišel k meni takle mlad mož in bi bucike pobral, mi lahko verjamete, da bi kot asistent zame nikoli ne prišel v poštev. Kako si predrzne takle mladič pokazati mi, da v mojem stanovanju to ali ono ni v redu? Saj morate priznati, dragi Virchow, da se vsakomur izmed nas lahko primeri takale nerodnost — ali ne?«

Zadruga tet z o. z.

To ni šala za prvi april, temveč je resnica: v Londonu SW1 192 Sloane Street se je zbrala množica samih tet in ustanovila zadrugo z omejeno zavezo, ki ima v Bruslju, Parizu, Madridu in Firenci svoje podružnice.

Po angleško se tej družbi pravi: »Universal Aunts Limited.«

Ta univerzalna zadruga tet ima hvalevredno nalogo, potujočemu občinstvu v tujini nadomeščati skrbne tetke. Pri podjetju so same strokovno izobražene in preizkušene tetke, ki oskrbujejo pranje perila in posredujejo prijateljstva. Zadruga tet ima posebne pripovednice pravljic in basni (na uro 4, na dan 25 šilingov), manikerke, pedikerke in spremljevalke za nakupovanje in obisk gledališč.

Vsakdo, kdor na potovanju želi spremljevalko za obisk kina, se naj poln zaupanja zateče k tetkam, saj so med njimi zelo odlične dame, kakor na pr. kneginja Norfolk iz Londona. To ni od muh, če smeš s kneginjo v kino, povrh je pa še tetka... *

MOST VZDIHOV

ZGODOVINSKI ROMAN
NAPISAL MICHEL ZEVACO

67. nadaljevanje

»Imenitno, Bartolo. Toda za to mi ne gre. Rajši mi povej, kaj govore v pristanišču?«

»Visokost, tam govore samo o njem. Odkar se je pokazal nekaterim mornarjem, odkar jim je povedal, da se bodo v kratkem v Benetkah zgodile velike reči, je ves Lido kakor v ognju. Še to noč so ljudje v moji krčmi pripovedovali prave strahote o našem dičnem dožu Foscariju. Rekli so, da se ga nič več ne boje in da bo Roland Candiano kmalu osvobodil republiko. To govore, Visokost.«

Gennaro je pazljivo poslušal.

»In misliš, da je beneško ljudstvo zares za tega vražjega Candiana?«

»Ali naj bom čisto odkrit, Visokost?«

»Da, zapovem ti.«

»Nu, jaz mislim, da se Rolandu Candianu ni treba drugega kakor samo pokazati, in vse beneško ljudstvo bo vstalo zanj. Na vso srečo imamo dobro vojsko in pred vsem izborna policijo...«

»Da,« je živahno pritrdil Gennaro. »Toda kljub temu upam, da se doslovno ravnaš po mojih navodilih?«

»Doslovno, Visokost! Delam se, kakor bi bil ogorčen sovražnik Foscarija in pretakam solze, kadar govore pred menoj, kako so oslepili starega doža Candiana.«

»Imenitno!« je vzkliknil Gennaro ves zadovoljen. Bartolo si tega zadovoljstva ni vedel razlagati.

Nastal je precej dolg molk.

Potem je Gennaro zamišljeno povzel:

»Tak misliš, da Rolanda Candiana res ni več v Benetkah?«

»Mislim,« je odvrnil Bartolo ne brez finese, »da mora vaša Svetlost to bolje vedeti kakor jaz.«

»In njegov tovariš?« je zdajci vprašal policijski šef.

»Kateri tovariš?«

»Nu, tisti, ki ga nikoli ne zapusti... Scalabrino.«

»Scalabrino?« je ponovil Bartolo z zlovesnim usmevom.

»Da, tako mu je menda ime...«

»Nu, mislim, da se zastran njega vaši Svetlosti ni treba nič več vznemirjati.«

»Zakaj ne? Zdi se mi, da je ta človek nevaren...«

»Bil je...«

»Kaj hočeš s tem reči?«

»Tole: če je res, da je Roland Candiano odpotoval v Milan, je po drugi strani še bolj res, da se je Scalabrino že mnogo prej odpravil v deželo, iz katere se še nihče ni vrnil... in jaz sam sem bil tisti, ki sem mu pokazal pot.«

»Hudiča! Tem bolje... Tem bolje! Zakaj, ko sem ga poslednjič videl, pred kakimi tremi tedni...«

Bartolo je planil pokoncu. Vsa kri mu je izginila z obraza in njegov glas je bil hripav, ko je vprašal:

»Pravite, Visokost, da ste videli Scalabrino pred tremi tedni?«

»Na lastne oči. In reči moram, da je orjak za človeka, ki je šel, kakor praviš, na dolgo pot, napravil name prav dober vtisk.«

Gennaro je presunljivo pogledal Enookega od strani.

»Pa pustiva to,« je dodal in vstal, »saj za to ne gre. Glavno, mojster Bartolo, je, da ne pozabiš tudi v bodoče podžigati svojih prijateljev... Da, to je glavno... Ime Rolanda Candiana mora povsod zbužjati neomejeno zaupanje.«

In z zagonetnim nasmeškom je dodal:

»Meni je dosti do tega... To mi gre v račun.« To rekši je Gvido Gennaro odšel. Toda Bartolo je ves bebast od osuplosti, mehanično krenil za njim.

Zunaj je policijski šef ponovil Bartolu svoja navodila in dejal:

»Posebno 1. februarja bodo morali ljudje še bolj kričati kakor sicer.«

»Zakaj ravno 1. februarja?« je vprašal Enooki.

»Takrat bo imel naš svetli dož veliko svečanost... Reči hočem, da bo zmagoslavje tedaj zanj toliko večje, čim hujša bo dozdevna nevarnost.«

»Razumem, Svetlost.«

»Aha,« je tedaj z malomarnim glasom rekel policijski šef, »skoraj bi bil pozabil. Če bi te pozneje kdo vprašal, kakšna navodila sem ti dal zastran te svečanosti, boš povedal vse po pravici, čisto po pravici.«

S temi besedami je Gennaro odšel.

»Razumel je!« je godrnjal sam pri sebi. »In vendar si smem laskati, da sem tako dobro zamešal godlo, da se še hudič ne bi v njej spoznal, in pravijo, da je hudič z vsemi mazili namazan. Toda jaz nisem hudič. In zadosti je, da samo jaz razumem...«

Bartolo je ves zamišljen obstal na nabrežju.

Bil je eden izmed najglavnejših tajnih agentov policijskega šefa. Njegov vpliv v pristanišču je bil zelo velik. V njegovi beznici so govorili o vseh mogočih načrtih in naklepih, in že nekateri ugledni gospod je prišel ponoči k njemu zastran reči, ki niso prenesle dnevne luči; židje in oderuhi so pri njem barantali za obresti posojila, ki so ga namenili kakšnemu mlademu lahkomišelcu; ciganke so tam srečavale duhovnike — in Bartolo je slišal vse in čeprav je bil na eno oko slep, tudi vse videl.

Bil je tedaj strašen vohun.

Gvido Gennaro ga je bil nekega dne slučajno odkril in od tistih dob mu je bil napravil že nekatero uslugo.

Bartolo Enooki se je ustavil na nabrežju, ko je policijski šef odšel. Toda ni mislil dosti na povelja, ki mu jih je bil pravkar dal Gvido Gennaro. Po glavi mu je rojil Scalabrino.

Da je policijski šef na lastne oči videl Scalabrino in živega, tega ni mogel in ni mogel verjeti.

»Prav gotovo se je zmotil,« je naposled zaključil. »Ali je pa videl Scalabrinovega duha — da, to bo še najverjetnejše!«

Povedati moramo, da si mojster Bartolo tega ni govoril za šalo, kakor bi ta ali oni izmed naših bralcev utegnili misliti. Po tehtnem premisleku si je sicer dejal, da se človek, kakršen je Gennaro, le redko zmoti, po drugi strani si je pa rekel, da Scalabrino trohni na dnu njegove kleti; zato je tem rajši pripustil možnost, da je imel pri tej Gennarovi prikazni hudič svoje prste vmes.

Vrnil se je torej nazaj v hišo, skrbno zaklenil vrata in stopil v pivnico. Tam je začel šteti izkupiček dneva.

Ko je to delo opravil, je krenil v zadnjo sobo in obstal pred loputnico.

»Ali je sploh mogoče?« je pomislil.

Sklonil se je, ves drgečoč, kakor da pričakuje ječanja iz globin.

Potem je privzdignil pokrov loputnice, ga počasi prisolnil na tla, pokleknil in se zagledal v črno temo.

Voda se je bila počasi odtekla.

Toda na dnu je je bilo še za nekaj čevljev visoko.

Bartolo se je še bolj sklonil in skušal z očmi predreti temo... da bi zagledal truplo...

In ker ni ničesar videl, je spet vstal in se obrnil, da bi šel po plamenico: sklenil je bil, da se spusti v klet.

Toda obstal je kakor prikovan k tlam. Njegove oči so se razširile v neznani grozi in lasje so se mu naježili.

Zakaj zagledal je bil v mračnem kotu Scalabrino, ki je sedel naslonjen s komolci na mizo in ga gledal...

»Sanja se mi!« je zajecjal Enooki.

»Nu!« je mirno dejal Scalabrino, »ali tako sprejemaš svojega starega prijatelja?«

»Vidim... in slišim!...« je zajecjal krčmar. »Ali sem to res jaz, ki ga gledam?... Ali je to res on, ki me gleda?...«

»Misli bi, da mi boš postregel s kakšno pijačo,« je povzel Scalabrino. »Saj ti jih ne manjka v kleti...«

Vstal je in stopil proti Bartolu.

Toda Enooki je pri vsakem njegovem koraku tudi sam odstopil.

»Glej, glej!« je dejal velikan, »saj je loputnica odprta... Treba ti je samo stopiti dol. Tam te že čaka tvoj dični pajdaš Sandrigo — gotovo mu je že dolgčas po tebi...«

Scalabrino je tako govoril ne brez poroga, čeprav ne z določnim namenom. Govoril je preprosto in odkrito, in s tem porogom je bila v tragičnem nasprotju resnost njegovega glasu.

Zdaj je bil Bartolo pri zidu. Naslonil se je nanj in iztegnil roke pred se, kakor da se hoče ubraniti strahu.

Scalabrino je bil že skoraj tik pri njem.

Orjak je drgetal. Stari instinkti so vstali v njem. Njegovi prsti so krčevito obdelovali ročaj bodala, in v duhu je že videl Bartola krvavega pred svojimi nogami.

Toda obvladal se je.

Da bi zaklal to klecajoče in prsteno bitje — ne, to se mu je gabilo.

Takrat se je Bartolu vrnila trohica poguma.

Zajecjal je:

»Če hočeš piti, prijatelj, ti rade volje postrežem.«

»Imenitno!« se je zagrohotal Scalabrino, »z vodo iz kanala? Hvala, lepa hvala...«

»Saj te nisem jaz vrgel dol! Kolnem se ti, nisem bil jaz kriv, Sandrigo je bil; prigovarjal sem mu, pa me ni hotel poslušati; jaz ti nisem hotel nič žalega storiti, lahko mi verjameš.«

»Jaz tudi tebi ne,« je odgovoril Scalabrino.

»Kaj mi pa potem hočeš... Po kaj si prišel?...«

»Da te ubijem, Bartolo.«

»Ne, tega ne boš storil; da me ubiješ! Ne, šališ se... Hudiča, tvoje šale, Scalabrino, so bile zmerom nekam jalove... Da me ubiješ! Mene, ki ti nisem nič storil! Mene, ki sem še pravkar o tebi govoril! Samo vprašaj ga, povedal ti bo, kako visoko te cenim.«

»Ubogi Bartolo, kako se bojiš smrti!«

Krčmar je šklepetal z zobmi; z njegovega prstenega obraza je znoj kar curljal.

»Smiliš se mi,« je povzel Scalabrino.

»O, saj vem, da si dobrega srca... ne boš me ubil. Ali hočeš, da te kleče prosim odpuščenja?«

Bartolo je pal na kolena.

»Vstani!« je velel Scalabrino.

Orjak je bil trdno odločen, da Bartola ubije. Razgovor, ki ga je pravkar začel, ni pomenil trpinčenja človeka, ki ga je obsodil na smrt; tudi se ni hotel na tak način igrati s svojo žrtvijo. To, kar je govoril, je tudi mislil, in menil je, da mora povedati. V tej nepokvarjeni in preprosti naturi ni bilo prostora za poigravanje mačke z mišjo.

Toda če je prišel, da ubije Bartola, mu je bilo besno žal, da je našel samo žrtev, ko se je nadejal, da bo srečal nasprotnika.

Bartolo je bil vstal.

Hropeče je zajel sapo. In proseče je dejal:

»Odpustil si mi, kaj ne? Oh, lepo je to! Saj sem ti rekel, da je Sandrigo vsega kriv!«

Scalabrino je molčal.

»Kaj mi je rekel?« je premišljal krčmar.

»Da me bo zabodel? Ne, zdaj je prekrizal roke. Morda me bo skušal zadaviti...«

»Poslušaj, Bartolo,« je dejal velikan, »eden izmed najmočnejših mož si v Benetkah. Ubiti te nameravam, ker si me nameraval ubiti, zlasti pa zaradi gorja, ki me je potem doletelo,

in ki si zanj deloma tudi ti odgovoren. Nečista žival si, Bartolo, in nisi vreden, da bi živel. Toda kakor sem ti rekel, smiliš se mi.«

»Nu, vidiš...«

»Poslušaj me. Predlagam ti dvoboj. Ne bom te naskočil z bodalom, zadosti mi bodo roke; naj tudi tebi roke zadostujejo. Brani se!«

Te besede so Bartolu vrnile življenje.

Njegovo edino oko je zasijalo v mrkem lesku. In zarenčal je:

»Če je tako, mi vsaj daj malo prostora.«

Scalabrino je stopil dva koraka nazaj in dejal:

»Pazi, Bartolo, vrgel te bom v klet.«

Tisti mah se je Enooki zagnal na svojega nasprotnika, mu iztrgal bodalo izza pasu in strahovito zamahnil proti njemu.

Scalabrino je odskočil, toda orožje ga je vendarle zadelo v laket, mu raztrgalo suknjič in ga opraskalo po koži.

Toda še tisti trenutek je Bartolo dobil po glavi strašen udarec s pestjo, da se je zamajal. Izpustil je bodalo. Scalabrino ga je sunil z nogu stran in njegove roke so se spustile Bartolu na ramena.

Za trenutek sta moža, ki sta bila skoraj enako močna, obstala v železnem objemu, s prsmi ob prsni. Hropeče jima je šel dih.

Scalabrino je bil objel Enookega; privzdignil ga je od tal in njegove roke so se sklenile za njegovim hrbtom in ga začele počasi, a z nevzdržno silo stiskati k sebi.

Bartolo je izbuljil oči, sapa mu je pohajala, otepal se je z vsemi štirimi in skušal zasaditi svoje zobe in nohte v nasprotnikov obraz.

Toda pritisk je naraščal...

Bartolu so začele pokati kosti...

Še poslednjič je zarigal. Potem mu je omahnila glava na ramo.

Bil je mrtev.

Tedaj ga je Scalabrino izpustil. Truplo je zdrknilo na tla. Orjak ga je sunil z nogu skozi loputnico. Zamolklo je telebnilo in pljusnilo, nato je Scalabrino mirno porinil pokrov loputnice nazaj.

Tak je bil dvoboj med Scalabrinom in Bartolom Enookim. In tako je Gvido Gennaro izgubil enega izmed svojih najboljših agentov, na čigar pričevanje se je zanašal po končani doževi svečanosti — naj bi že zmagal Candiano ali pa Foscari.

XXI

Dva prijatelja

Nekaj dni pred dogodki, ki smo jih pravkar popisali, se je odigral v doževi palači prizor, ki je bil sicer na zunaj manj nasilen od pravkaršnjih, zato pa nič manj usoden za nekatere osebe naše povesti.

V prostranem in razkošno opremljenem delovnem kabinetu, ki je služil hkratu tudi za sprejemnico in ga naši bralci že poznajo, sta bila dož Foscari in policijski šef sama. Prvi je sedel v svojem velikem naslanjaču z naslonilom iz rezljanega lesa, drugi je pa stal spoštljivo pred njim.

Gotovo že stotič v zadnjih štirinajstih dneh je dož prebral pismo, ki je ležalo pred njim. To pismo se je takole glasilo:

Vaša Visokost in dragi prijatelj,

Čisto nepričakovane okoliščine, ki mi ne dovoljujejo nikakega odloga, me silijo, da zapustim Benetke, ne da bi se utegnili od vas posloviti.

Upam pa, da, trdno upam, da se bom kmalu mogel vrniti k vam kot vaš zvesti in vdani prijatelj.

Ko vas torej prosim, da mi ta nagli odhod oprostite, naj vam vsaj to povem, da ostanem od daleč prav tako kakor od blizu

vaš zelo zvesti, zelo hvaležni in zelo vdani prijatelj.

Bembo,

po milosti božji beneški škof.

Še tole iskreno in važno obvestilo: Nastopite brez odloga in brez usmiljenja proti nekim osebam, že veste katerim. Kar se tiče moža, ki je prekršil vaše načrte z Medicejcem, se je bati velike nesreče, če ga vaša policija kmalu ne dobi v roke.

To pismo je Bembo napisal pred odhodom in ga poslal dožu po zanesljivem posredniku tisti dan, ko se je bil vrnil z Bianco v Aretinovo palačo v Benetkah.

Dož ga je bil že nešteto krat prebral in že štirinajst dni ni mogel spati zaradi njega. Po-

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice i. t. d. Perc, suši, monga in tika domače perilo

tovarna JOS. REICH
L J U B L J A N A

sebno poslednje vrstice so se mu zdele čedalje bolj grozeče.

»Nu?« je dejal in dvignil oči h policijskemu šefu, »ali ste že dobili kakšne vesti o kardinalu? Ali je vaše iskanje obrodilo sadove?«

»Visokost,« je odvrnil Gvido Gennaro, »mislil, da vem, kam se je morala njegova Svetlost zateči. Toda prositi moram vašo Visokost pripombe, da natančnega še nič ne vem, da so se moji vohuni od povsod, kamor sem jih poslal, vrnili brez slehernega podatka, in da je naposled vse to, kar vam povem, zgolj domneva in sklepanje. Samo da se moje domneve opirajo na prijemljiva dejstva.«

»Kaj torej domnevate?«

»Da se je kardinal nečesa iznenada ustrašil.«

»Ustrašil! Česa neki se je mogel ta visoki dostojanstvenik naše republike ustrašiti?«

»Visokost,« je odgovoril Gennaro in se zelo globoko priklonil, »naj je kdo še tako kardinal, človek je vendarle. In naj bo na še tako visokem mestu, utegne, če prebrska svojo prošlost, odkriti kje fantóm, ki ga preganja v nočeh...«

»In ste našli ta fantóm?« je gluho vprašal Foscari.

»Da, Visokost: ime mu je Roland Candiano.«

Dož se je komaj vidno zdrznil in prebledel; oboje ni ušlo bistremu očesu policijskega šefa.

Gennaro si je dejal:

»Zdaj ali nikoli je prišel trenutek, da spustim svoj veliki govor pred dožem. Dovoljkrat sem ga ponavljal pred zrcalom, da zdaj vem, kaj naj povem. Pripravimo si primerno krinko. Tragedija, komedija... Vse življenje je v tem. Glavno je, da je človek dober igravec.«

»Tak mislite,« je povzel dož, »da je Bemba postalo strah pred Rolandom Candianom?«

»Ne mislim, Visokost — vem. Ni mi treba spominjati Vašo svetlost strašnega udarca, ki je sredi največje sreče zadel rodbino Candianov. Ne da bi hotel komurkoli kaj očitati, toda priznati je treba, da je bil ta udarec mojstrski. Bila je nezaslišana katastrofa, katastrofa, ki celo domišljijo osupi... Nu, Roland Candiano je postal medtem prost, Visokost.«

»Nu, in?«

»Dovolj razloga imam za domnevo, da je bil kardinal Bembo eden izmed povzročiteljev te katastrofe. Mislim — vse to so, kakor sem že rekel, samo domneve — da mora Roland Candiano kardinala strašno mrziti in da kardinalu to sovraštvo ni neznano. Odšel je, ker ga je postalo strah...«

»In vam te vaše domneve,« je dejal Foscari in uprl svoj orlovski pogled v policijskega šefa, »in vam te vaše domneve ne povedo, da utegne tudi druge ljudi biti strah?...«

»Ne, Visokost. Zakaj ljudje, na katere je vaša Svetlost pravkar namignila, spadajo med tiste, ki ne samo ne zbeže pred nevihto, temveč se v viharju celo poigravajo kakor albatros v višavah. Ti ljudje, Visokost, obdržite glavno pokoncu in naposled zmagajo. Mislim, da mi jih ni treba imenovati.«

Dož se je za trenutek zamislil.

Potem je z usmevom dejal:

»Spreten človek ste, Gennaro.«

»Visokost mi preveč laska,« je odvrnil policijski šef in se še globlje priklonil kakor prej.

»In kam, mislite, se je Bembo zatekel?«

»Njegova Svetlost je pobegnila v Rim,« je odgovoril policijski šef s posebnim poudarkom na besedah, ki smo ju tudi mi podčrtali.

»V Rim! Zakaj ravno v Rim in ne v Milan ali pa recimo v Firenco?«

»Vaša Svetlost je gotovo že čula govoriti o n ki rimski kurtizani, ki je zadnja leta prebivala tudi med nami in prirejala razkošne veselice?«

»Imperija!« je zamrmral dož in iznova prebledel.

»Da, prav ona, Svetlost. Nu, če se ne motim, in mislim, da se ne, so obstajale med kurtizano in kardinalom neke skrivnostne zveze, ki se mi jih je posrečilo spraviti na dan in ki me upravičujejo do skoraj neizpodbitne domneve, da je Bembo imel dovolj tehten razlog zateči se tja, kjer je zdaj Imperija. Nu, kurtizana je odpotovala v Rim. Kardinal je zapustil Benetke še isti dan: vaša Svetlost naj presodi.«

Dož je vstal.

Gennaro se je hotel že prikloniti, meneč da ga Foscari odslavlja.

Toda dož ga je z gibljajem roke pridržal:

»Ostanite, gospod; govoriti imava.«

»Vendar žel!« si je dejal policijski šef.

»Sedite!« je velel dož.

»Visokost...«

»Tako hočem. Dovolj velika osebnost ste, da lahko tudi pred dožem sedite. Sicer pa, kaj mi mar etikete! Razumen človek ste, energičen, vdan — tri vrline, ki so danes redke... In te odtehtajo vse druge naslove.«

Gennaro se je spustil na stol.

Dož je začel razburjeno korakati po sobi.

Potem je spet zavzel svoje mesto v velikem naslanjaču.

»Ne govoriva več o kardinalu. Se bo že vrnil, če bo hotel...«

»Če bo mogel!«

»Kako to?...« je vprašal Foscari in vztrepetal.

»Reči hočem, Visokost, da se po moji sodbi kardinal Bembo nikoli več ne bo vrnil v Benetke in tudi ne nikamor drugam; reči hočem, da je šel na veliko pot, ki z nje ni več vrnitve. Dajte, Visokost, ko sem že šef policije beneške republike, dajte mi, da govorim kot policijski šef..., čeprav ta trenutek prav za prav ni moja stvar, da vam povem, kar vam imam povedati...«

»Čigava pa?«

»Moje neposrednega predstojnika, se mi zdi: reči hočem, velikega inkvizitorja.«

»Eh, saj dobro veste, da je veliki inkvizitor podal ostavko... Sicer pa,« je grenko nadaljeval dož, »kaj naj pričakujem od Dandola, te bedne človeške cunje, žalostnega potomca slavnega rodu, ki ni zmožen trdnega sklepa... Govorite torej!«

»Da,« je brez pomišljanja odgovoril Gennaro, »mesto velikega inkvizitorja je na nesrečo prazno. Zakaj, v tem trenutku bi moral sedeti na tem mestu odločen mož...«

»Kakor vi, denimo!« je rekel dož.

»Ah, Visokost, nevreden sem take časti!«

»Nikakor ne! Jaz sam vam to rečem, Gennaro. Služite mi zvesto v okoliščinah, ki nas čakajo, ali bolje, služite državi, kakor bi to storil veliki inkvizitor, ki bi bil vreden tega imena, in ne bojte se, da bi se vam vaše upanje razočaralo.«

13 vasi tvori državo!

Nadaljevanje z naslovne strani.

tudi za več let naenkrat in se ti ni treba bati, da bi kdaj prišel nov zakon in ti te ugodnosti vzeli.

Ti sijajni pogoji so edinstveni na vsem svetu; nikjer drugod ne napraviš z državo tako sijajne kupčije kakor tu. In vendar država pri tem dosti zasluži; toliko, da ima svoje finance v najlepšem redu. Tako so na primer lani pobrali toliko davkov, da pride na vsakega državljanu šestdeset zlatih frankov, to je sedemsto dinarjev. In ta davek so domala vsega plačale tuje družbe. Sodijo, da prinesejo tujci na leto svojih petdeset milijonov dinarjev davkov v Liechtenstein.

Takšna je torej ta liliputanska monarhija. Ne samo romantična, nego tudi precej skrivnostna. In še nekaj zanimivega je z njo: Liechtenstein je namreč že od leta 1866 v vojnem stanju s Prusijo! Zakaj? Ker so pri sklepanju mirovne pogodbe pozabili v njej omeniti tudi Liechtenstein...

V severnih vodah

Kulturni film Ufe. — Piše Gerta Pritzelwitz

Lansko poletje je U. T. Schulz več mesecev filmal lepote in posebnosti norveške pokrajine in napravil iz teh slik čudovito uspel kulturni film, ki nam ne kaže samo obale in kipežega morja, nego tudi razgibano in pestro življenje pod morsko gladino.

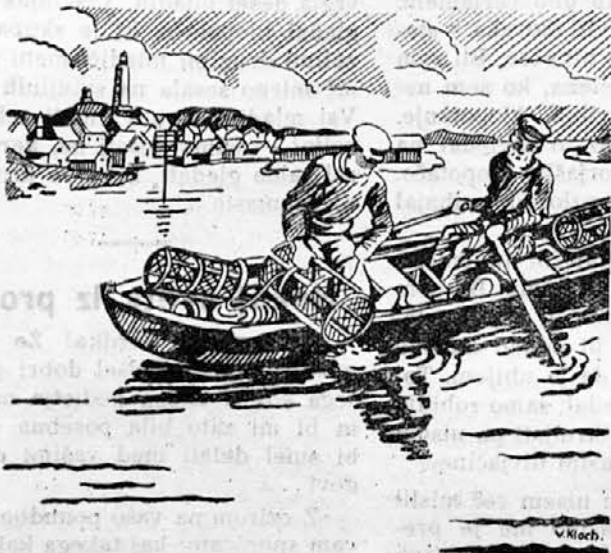
Nad nešteti otoki, raztresenimi v fjordih, plavajo prekrasni nordijski oblaki. Te otoke vidimo iz ptičje perspektive in se nam nekateri zazde tako majhni ko drobne pičice. Na

ki privaja svoje mlade iskanju hrane in plavanju. Nekoliko nerodno plavajo za resno materjo drobcene račke. Te race so pod zaščito oblasti in se zato ljudi skoraj nič ne boje.

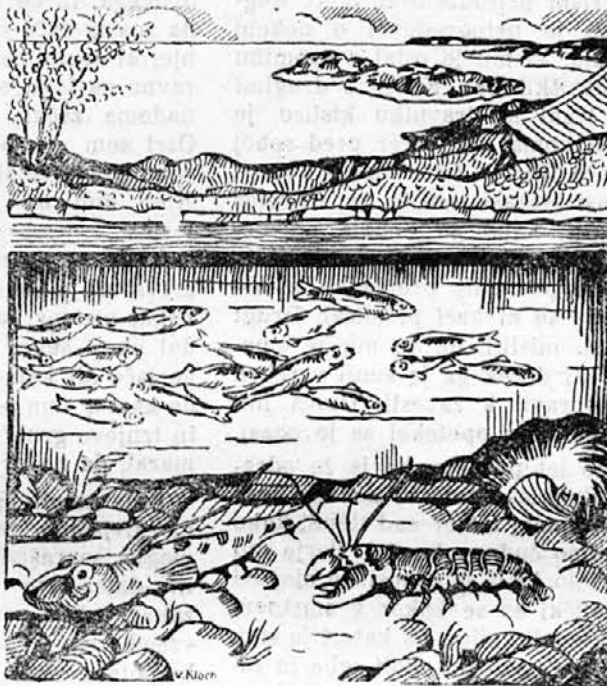
In potem se odpre pred nami skrivnostno življenje in vrvenje pod morsko gladino. Ti posnetki so prava mojstrovina. Dobrotljiva priroda je tu ustvarila neizmerno bogastvo živali in rastlin, zakaj voda je zaradi zalivskega toka, ki prihaja iz tropič-

parke, kjer jih v velikanskih množinah — po 50.000 in tudi več — tako dolgo hranijo, da pride varstvena doba zanje in jim cene zrastejo. Potem šele nastopijo svojo poslednjo pot na trg v lesenih zabojih in oviti v vlažno halogo.

Film nam pokaže še mnogo drugih rib, ki se prihajajo v te tople vode drestit. Prva med njimi je trska ali polenovka. Te love s skoraj dva kilometra dolgimi vrvcami. In potem za-

Iz Ufinega kulturnega filma »Selitve rib«

večjih so vasi, ponekod tudi manjša mesteca. In vse so obdane z valovi. Po ozkih prelivih je voda mirna in prijazna, ob odprti obali pa rohni in bobni kakor v peklu! Toda silo vzame valovom zaščitni pas kleči pred obalo. Posnetki nam kažejo ob oseki čudno sestavino teh kleči. Sestojte namreč iz treh plasti: iz plasti rakov s školjkastimi lupinami, nato je plast nekkih školjk in potem plast alg. Te kleči so pravi raj mnogim morskim pticam, posebno galebom.

Film nam nato pokaže sliko race,

nih krajev, prijetno topla. In tako zagledamo prave priseljevanje rib od ondod — kako tudi ne, ko je pa tu toliko hrane zanje! Kamera nam odpre pogled v divjino halog in alg: čuden, tuj in skrivnosten se nam zdi ta podmorski svet. Tako zagledamo severno kambalo z njenimi čudnimi očmi: vsako oko namreč lahko obruča na svojo stran. Nekam tesno je človeku, ko vidi to ribo. In potem žlahtni jastogi, ki jih Norvežani toli cenijo: love jih v košare in jih potem prepeljejo v posebne jastožne

gledamo nepregledno vrsto slanikov, fotografiranih pod vodo. Več ur traja, preden se zvrsti sprevod milijard teh živali, prihajajočih iz tropičnih krajev v tople vode ob norveški obali in v fjordih.

In naposled vstane pred nami staro mesto Bergen s svojimi znamenitostmi. Staroslavno mesto, znamenito s svojo trgovino in pomorskim prometom. Od tod so v davnih časih odpluli Vikingi v daljni svet...

Filma je konec. Bil je ko pravljica, tako čudovit, tako nevsakdanji.

Kaj je s Paramountom?

Pred dnevi smo brali v listih, da je prišel Paramount, ena izmed največjih ameriških filmskih družb, zaradi gospodarske krize v velike finančne težkoče.

Paramount se je pred več leti razdelil v več delniških družb, izmed katerih se je ena bavila samo z izdelovanjem filmov, druga samo s posojanjem filmov, tretja pa z najemanjem kinematografskih gledališč. Poslednja družba je hotela dobiti čim več ameriških kinov v svoje roke, da bi tako lažje plasirala svoje filme. To se ji je tudi posrečilo, toda ker so bile pogodbe sklenjene v času, ko še ni bilo krize, so bile cene zelo visoke, dosti višje, kakor bi bile danes, in se zdaj, v dobi splošne stiske, te dvorane nič več ne obrestujejo. Zato je prišel ta Paramount, ki se bavi z najemanjem dvoran, v stisko. Pred kakim mesecem dni je prosil sodišče, naj uvede poravnalni postopek. Sodišče je njegovi prošnji ustreglo in mu postavilo za uprave-

lja glavnega delničarja Paramounta in enega izmed najbogatejših filmskih magnatov, Adolfa Zukorja.

Ker se pa stvar ni dala prav urediti, je zdaj Zukor kot glavni delničar zahteval, naj se nad družbo proglasi stečaj. To se je tudi zgodilo.

Druge Paramountove družbe, kjer je takisto Zukor glavni delničar, pa poslušajo še zmerom popolnoma normalno, tako da se pri Paramountovi produkciji filmov ne bo ta stečaj popolnoma nič poznal. Zakaj, kakor smo že gori rekli, je vsaka teh Paramountovih družb posebna celota in ne more konkurz ene izmed njih ostalih dveh nič prizadeti.

Naša slika kaže Paramountovo palačo v New Yorku, pod njo pa Adolfa Zukorja, njenega glavnega delničarja. Zukor je po rodu madžarski Žid; svojo karijero je začel pred vojno kot navaden tekač, v Ameriki je pa tako napredoval, da slovi danes za nekronanega filmskega kralja.

Programi

V tej rubriki priobčeni programi veljajo od 23. do 30. marca 1933. Za morebitne spremembe programa ali terminov predvajanja uredništvo ne odgovarja.

Zvočni

Elitni Kino Matica

Telefon 21-24

»Če Baby ljubi«. V glavni vlogi Anny Ondra. Režija Karl Lamač, godba Leo Leux. V filmu nastopa znani ženski pevski jazz »Singing Babies«.

»Sladka brezskrbnost«. Glasbena komedija. V glavnih vlogah Max Hansen, Ursula Grabley in Fritz Grünbaum. Režija Max Nosseck, glasbene kompozicije Miša Špoljanškij.

Predstave ob delavnikih: 4, ¼8 in 9¼; ob nedeljah in praznikih: 3, 5, ¼8 in ¼10.

Zvočni

Kino Ideal

»Dobri vojak Buster«. V glavni vlogi Buster Keaton. Režija Edward Sedgwick.

»Huzarji pridejo«. Komedia iz vojaškega življenja. V glavnih vlogah Fritz Schulz, Camilla Spira, Paul Heidemann, Ida Wüst, Ursula Grabley in mala Petra Unkel. Režija Georg Jacoby.

»Poljubljanje je dovoljeno«. V glavni vlogi Norma Shearer in Robert Montgomery. Režija George Fitzmaurice.

Predstave ob delavnikih: 4, 7 in 9; ob nedeljah in praznikih: 3, 5, 7 in 9.

Kino Dvov

Telefon 27-30

»Železna maska«. Po znanem romanu A. Dumasa. V glavni vlogi Douglas Fairbanks.

»Pustolovec«. Pustolovski film. V glavnih vlogah Tim McCoy in Dorothy Sebastian.

»Plamen ljubezni«. Pustolovski ljubavni film.

Predstave ob delavnikih: 4 in ½8; ob nedeljah in praznikih: 3, ½5, 6, ¾8 in 9.

Zvočni

Sokol. Kino Moste

25., 26. in 27. marca: »Pesem noči«. V glavnih vlogah Jan Kiepura in Magda Schneider.

28., 29. in 30. marca: »Newyorške vesele noči«.

Predstave ob delavnikih: ob 8; ob nedeljah in praznikih: ¼24, ¼6 in 8, uri zvečer.

Cene: ob delavnikih 2, 4, 5 in 6 dinarjev. Dan pred praznikom in v praznikih in nedeljah pa 4, 5, 6, in 8 Din. Otroci 50% popusta.

Zvočni

Sokol. Kino Šiška

Telefon 33-87

25. do 27. marca: »Dvoje plavil oči in en tango«.

28. do 30. marca: »Ronny«. V glavnih vlogah Katica Nagy in Willy Fritsch.

Predstave se vrše vsak dan razen petkov. Ob sredah in sobotah vedno nov program z 2 predstavama ob 6. in 8. uri zvečer. Druge dni samo ena predstava in sicer ob 8. uri.

Ob nedeljah in praznikih ob ¼24, 6 in ¼9 zvečer.

Cene: 4, 5, 6, 8 in 10 Din.

ADOLPH ZUKOR

Doživljaji s klopotačami

Piše Frank Doble

Pred leti sem prišel v pogovor z lastnikom manjše farme blizu mehške meje. Med tem ko mi je ponosno razkazoval lepo urejeno kmetijo, so se mi oči ustavile na velikem figovem drevesu, ki je že odmiralo.

»Čudno se mi zdi in nerazumljivo,« sem dejal, »da pustite, da vam to drevo usiha zaradi pomanjkanja vode, ko je imate vendar dosti na razpolago.«

»Hm,« je odgovoril stari farmar, »če mislite, da se to drevo res samo zaradi pomanjkanja vode suši, ste bedak.« Takole se glasi povest, ki mi jo je potem začel pripovedovati:

Pred dvema letoma je zaslišal v bližini tega figovega drevesa srdito kačje klopotačje. Ozrl se je okoli sebe. Ob znožju drevesa se je vila največja klopotača, kar jih je kdaj videl. Planil je po sekiri, toda ko jo je hotel zagnati v kačo, se je premislil, da ne bi poškodoval drevesa. Hotel jo je samo pregnati od drevesa. Toda ob dotiku s toporiščem se je kača raztogotila. Planila je proti sekiri, jo zgrešila in se zasekala s strupenim zobom v drevo. In skoraj še isti trenutek so se začeli sušiti njegovi listi.

Koliko klopotačjega strupa je treba, da človeka umori? Kako dolgo ohrani kačji strup svojo učinkovitost? Ljudska govornica odgovarja na ti vprašanji v nešteti zgodbah. Evo vam ene:

Neki farmar v Oregonu si je kupil par lepih močnih škornjev. Kmalu nato ga je uklala klopotača skozi usnje v desno nogo. Utegnil je komaj še steči domov in svoji ženi povedati, kaj se mu je zgodilo, nato je umrl. Njegova žena je bila edina dedinja. Komaj je minilo nekaj mesecev, se je zala vdova vnovič poročila. Novi farmar je opazil, da se mu škornji njenega prvega moža prav dobro podajo, in nekega jutra si jih je obul.

Zvečer je bil mrtev. Na njegovi desni nogi so zapazili mehur, in ko so škornje preiskali, so našli v desnem strupeni zob klopotače. »Tudi dediščina«, so rekli sosedje.

Strah pred klopotačo je na ameriškem zapadu tolikšen, da je za dobe kalifornskega lova za zlatom neki zlatokop zaupal zaboječek z zlatom nekemu zemljiškemu agentu, dobro vedoč, da se agent njegovega zlata ne bo doteknil. V zaboječku so bile tri klopotače.

Ameriški prirodoslovec C. B. Ruggles mi je pripovedoval o nekem doživljaju, ki mu je ostal v spominu še iz otroških let. Ko je z drugimi otroki trgal na travniku kislino, je zagledal komaj en meter pred seboj klopotačo. Bila je čisto tiho, le z glavo je počasi švigala sem in tja. Ruggles je začutil, kako ga obhaja onemoglost; le z vsem naporom svoje volje se mu je posrečilo premagati izkušnjo, da se ni kači približal. Drugi otroci so mislili, da se mu je zmešalo. Neki deček ga je sunil v rebra in ga spravil k zavesti. Glava mu je omahnula in opotekel se je nazaj.

Mnogo let pozneje, ko je že odrasel, je Ruggles opazoval nekega kosa na veji, komaj meter nad tlemi, kako se je silno čudno obnašal. Perje mu je nasršelo, krila je pobesil in njegovi krepeljčki so se kakor v smrtnem boju oklepali vejice, na kateri je stal. Ruggles je pogledal okoli sebe in zagledal v travi klopotačo; tiho, brez glasu je z glavo sikala sem in tja. Pri sebi je imel puško in je kačo ustrelil.

Neki Mehikanec, ki ga poznam že dolgo let in se mi vidi popolnoma verodostojen, mi je pripovedoval, kako bi ga bila neka klopotača skoraj »zakarala«. Zagledal jo je v grmovju in je razjahal konja, da jo ubije. Ko

se ji je jel bližati, se je srečal z njenimi očmi. Še nikoli poprej se ni ustrašil klopotače in jih je v svojem življenju že več sto pobil. Toda to pot je začutil, kako so se mu začela kolena tresti, in toliko da se ni sedel. Tako mu je bilo, kakor da so mu mišice odrevenele. Palice, ki jo je imel v roki, še premakniti ni mogel, da bi udaril po kači. Preden se je zavedel, je pa kača že izginila.

Mene sicer klopotača še nikoli ni fascinirala; toda doživel sem nekaj drugega, in od tistih dob verjamem, da zna ta kača spraviti človeka v stanje, ki spominja na hipnozo. Bil sem ravnar na lovu na jelena, ko sem nenadoma začel svarilno klopotačje. Ozrl sem se naokoli in zagledal na robu plitve mlake orjaško klopotačo. Njen duh mi je razločno prihajal v nos.

Lasje so se mi naježili in ledena groza mi je zletela po hrbtu. Bil sem nekaj metrov od kače in sem pogledal okoli sebe, da bi odkril kakšno gorjačo ali kamen, da jo ubijem. Toda kamor sem pogledal, samo robidje in trnjevo grmičje. Streljati pa nisem maral, da ne preplašim divjačine.

Toda kmalu sploh nisem več mislil na divjačino. Sovrašstvo me je premoglo, sovrašstvo do ostudne golazni, in zdajci sem popolnoma razumel, zakaj je bila pračloveku kača simbol vsega zlega. Zato sem pomeril in klopotačo ubil. Bila je dolga skoraj dva metra.

Klopotača ima mnogo sovražnikov med živalmi. Da jeleni in antilope klopotače pokončavajo, s tem da skočijo nanje in jih s kopiti, ostrimi ko nož, razmesarijo, je znana stvar. Tako sem nekoč opazoval iz razdalje nekaj metrov košuto, ki je pobila klopotačo. Z vsemi štirimi nogami hkratu je skakala po kači in jo teptala,

da me je kar osupilo. Pravijo, da se klopotača tudi sama dobro zaveda, da jelenjadi ni kos. Zato se zmerom, kadar jo napade, takoj zvije v klobčič, in stisne glavo podenj.

Razširjeno je tudi mnenje, da so prašiči imuni (nedotekljivi) za kačji strup. To pa ne drži. Res je pa, da prašič in pekaris klopotače pobijeta in požreta. Percy G. Ebbutt, znan ovčarski farmar iz preteklega stoletja, pripoveduje v svoji knjigi »Življenje izseljencev v Kansasu« o doživljaju, ki kaže razmerje med prašiči in klopotačami v čisto novi luči. »Nekega dne,« pripoveduje, »je šel Humprey v svinjak, da nakrmi svinje. Stara je bila dan prej ravno povrgla deset mladih. V svinjaku je zagledal klopotačo, ki je skupaj z devetimi drugimi mladiči meni nič tebi nič mirno sesala na svinjinih seskih. Vsi mladiči so bili videti zelo zadovoljni — samo deseti ne, ker je moral samo gledati, kako se drugi brez njega maste.«

Nekaj cvetk iz prošenj

»Veleugledna tvrdka! Ze v rani mladosti mi je prišel dobri glas vašega edinstvenega podjetja na ušesa in bi mi zato bila posebna čast, če bi smel delati med vašimi cenj. zidovi...«

»Z ozirom na vašo ponudbo z dne... vam sporočam: kaj takega kakor sem jaz še niste imeli! Prosim, preskusite me in boste videli...«

»Čeprav nimam tako rekoč nobene vzgoje, sem bil vendar zmerom mož na svojem mestu in upam, da bom tudi v vaši službi, če...«

»Perfektnega prevoznika pohištva iščete? Sicer sem do zdaj deloval na drugih poljih — podrobneje ustmeno — toda prepričani ste lahko, da bom vsako pomanjkanje strokovnega znanja in duševnih predpogojev nadomestil z neizprosno častihlepno-stjo...«

Ljubljanska pisma

Piše Alfa

Hvala očetom na magistratu, ker njih je ljubljansko kraljestvo. In uboga tisočdevetstotridesettretja. Tako se mi smili, da ji že sedaj pišem nekrolog. Izgleda, da se je povampirila kljub svoji rani mladosti. Ne morem je na noben način doumeti, nikakor ne.

Takole v uho vam povem povest o človeku, ki bo iz liričnega pesnika postal bančni uradnik. In o drugem, ki bo iz pometača postal generalni ravnatelj. In o tretjem, četrtem... tisočem, ki bo spremenil svoj poklic, kar je sedaj menda v modi. Ni ga skrb nikogar za poklicno izobrazbo. In bomo odslej študirali eno, da si bomo potem v življenju služili ljubi kruhek z drugim. Ho-ho, kako bo to lepo na tem ljubem svetu.

Na glas pa naj bo Bogu zahvaljeno, ker je kriza vsestransko minila, namreč vsaj v ljubljanskem kraljestvu.

Pomislite! Na občini so že gospodje shujšali od samega tarnanja čez krizo. Paperlapap! Kakšna kriza vendar in kje? Ta je že davno minila. V Ljubljani smo bogati in še kako. Kopljemo se v milijonih, da jih mo-

ramo kar hitro metati v zrak, kajti bi se sicer v njih zadušili. S strumnimi koraki gremo v bodočnost. Kaj bi dela narave in naših očetov? Ljubljanski grad se je naenkrat zazdel nekaterim sila nedostojen, umazan, grd in sploh z eno besedo zanič. Niti fige vreden. Pa se jim je zazdela tudi tako nujna ta zadeva, da se moramo kar hitro iz nje izkibacati. In so šli ljudje in pogledali neki načrt o tem kočljivem gradu. Veljal da bo le malenkost petnajstih milijončkov. Neki iznajdljivi ljubljanski časnikar je pa v svojem poročilu o tej zadevi pripomnil, da se bo ta vsota v kratkem času obrestovala s prilivom tujcev in porastom našega ugleda. I kakopak, gospod kolega, tujci bodo v Ljubljano kar drli od vseh strani, da ne bo mogla postaja zmagovati dela, ko bo ta novi grad urejen, in tudi naš ugled bo takrat postal tako dobičkanošen in fin, da se bo iz njega denar kar cedil v občinsko blagajno. Je že res, da, da, zaradi porasta našega ugleda bo petnajst milijončkov kar brž nazaj v občinsko hišo. Zanimiva bi bila statistika, koliko je naš ugled napredoval in koliko je tujcev pridrlo v Ljubljano, odkar smo v Ti-

voliju dobili pokopališko avenijo, na Marijinem trgu tromostovje, ki se kar grize v hiše, na Čevljarskem jonsko stebričevje, za katero so šele zdaj spoznali, da ima tucat stebrov preveč, in postavili svetiljke le na dva, pa na Dvornem in Šentjakobskem trgu tiste krogle itd.

Še bolj zanimivo bi bilo vedeti, koliko je porast našega ugleda prinesel čistega dobička v gotovini in tako olajšal občinsko blagajno. Morda bi gospod kolega, ki je tako dobro zračunil ono, izračunal še to in nam povedal, koliko je vreden ta naš hentan ugled, da bomo vsaj vedeli, po čem je in kako se kaj obrestuje. Zagata je res silna in naš ugled je v veliki sili in sramoti. Pomislite vendar, ljudje božji, ljubljanski grad moramo nujno preurediti, kajti nam kvari ugled in zadržuje priliv tujcev in ceno našega ugleda. Kakšna kulturna sramota v tisočdevetstotridesettretji!

Ljubljani pa že dvajset let ne moremo urediti. In ni tu naš ugled prav nič prizadet, narobe nemara, zakaj stvar je taka, da se po tej reki menda odtaka naša sramota. Ali jo pa morda zato popravljajo toliko let, da vsak tujec, ki pride v Ljubljano, vidi to delo in strmi, češ kakšni tiči da so ti Ljubljančani. Kaj bi Ljubljani, umazana in razrita Dolenjska

cesta, pa Vodmat in nove tramvajske proge? Grad je ta, ki nam dela sramoto in zaradi katerega tako nizko notira naš ugled. Zato na sramotni oder z njim, pa udrihajmo po njem in ga pljurno, potem pa le brž s petnajstimi milijončki pokrijmo to sramoto. Jaz bi poleg nove avtomobilske ceste na grad predlagal vrh njega morda še letališče. Prostora je dosti. Posekajmo tiste smreke v Regalijevem gaju in ga bo še odveč. Namestu smrek pa postavimo morda kake grške stebre ali pa egiptške piramide. Tuje je sploh dokaj finejšo, nego naše domače smreke. In bi morda kazalo od rotovža ali tromostovja napeljati žično železnico na vrh gradu, skozi zemljo pa dvigalo. Grad vendar ne sme zaostajati za nebotičnikom, kajti je tam vrh njega centrala našega ugleda. In še marsikaj bi se dalo napraviti tam vrh gradu. Morda bi celo kazalo celega prestaviti malo bliže k Rožniku. Denarja imamo itak dosti, če ga bo pa zmanjkalo, nam ga bo hitro nakupičil priliv tujcev in porast našega ugleda. Res, med se nam cedi in mleko.

Po Ljubljani pa se bo naša sramota odtakala naprej proti Zagrebu in Beogradu in vsemu svetu. Naj vedo vsi, da se našega ugleda ne tiče Ljubljani in jo sploh odklanjamo. Le grad, grad, ta nam dela preglavice in sramoto.

Še nekoliko o našem vsakdanjem kruhu

Piše Nuša

Domač kruh s krompirjem

Zdaj, ko se je moka precej podražila, nam tudi krompir prav pride pri kruhu. Saj smo vajeni krompirjevega kruha iz časa vojne. Bil je slaščica proti kruhu iz fižolove moke ali moke iz zmletih divjih kolanjev.

2 kg bele ali ržene moke presejemo v veliko segreto skledo. Napravimo kvas iz 4 dkg, pridenemo malo mlačne vode in nekoliko moke, vse dobro zamešamo ter pustimo da kvas vzhaja. Nato ga denemo k moki v skledo. Če poprej si skuhamo 1½ kg lepega krompirja, ki ga še sirovega olupimo, razpolovimo ter kuhanega odcedimo in zmečkamo. Zdaj vzamemo 1 liter mlačne vode, denemo vanjo zmečkani krompir, pridamo še dve žlici soli, žličko kumina in dobro s kuhalnico točemo. To zmes zlijemo na moko, vse dobro zmešamo in spet točemo toliko časa, da se testo loči od kuhavnice. Testo denemo na topel prostor, da počasi vzhaja. Čez dve uri ga stresemo na desko in dobro zgnemo; če je potrebno, pridamo še moke, ker kruh ne sme biti preredit. Naredimo en velik ali dva manjša hlebca, denemo ju v pognjen in z moko potresen pehar ter pustimo še pol ure vzhajati. Kruh pečemo v vroči pečici eno uro.

Boljši domači kruh

2 kg bele presejane moke stresemo v segreto skledo, napravimo kvas iz 3 dkg, pridenemo malo mleka, tri žlice moke ter pustimo da kvas vzhaja, nato ga pridamo k moki. Dodamo ¼ l mleka ali smetane, ¼ kg siro-

vega stopljenega masla, žličko kumina, dve žlički soli, vse dobro zmešamo ter točemo s kuhalnico toliko časa, da se testo loči od nje. Testo pustimo na toplu poldrugeto uro počasi vzhajati, nakar ga denemo na desko, dobro zgnemo ter napravimo en velik ali dva manjša hlebca. Kruh položimo v pehar, ki je pognjen in z moko potresen, ter pustimo da še pol ure vzhaja. Nato ga denemo na nizek pekač, pomazemo s smetano ali raztepenim jajcem, napravimo dve do tri zareze ter ga pečemo v vroči pečici eno uro. Tako pripravljen kruh je zelo dober.

Dobre žemljice

Napravimo testo kakor za boljši domači kruh. Denemo ga na desko, napravimo majhne kroglice (v velikosti majhnega jabolka), katere polagamo v razdalji po dva cm na nizek pekač z maslom pomazan. Nato napravimo z ostrim nožem na vsaki kroglici križ, pomazemo jih z mlekom ali jajcem ter pečemo v vroči pečici 25 minut.

Preste

Iz istega testa kakor žemljice lahko napravimo tudi preste. Dobro vzhajano testo denemo na desko ter posvaljkamo iz njega velik kos testa, ki ga razdelimo na majhne dele. Iz pol kg moke nam pride 16—18 kosov. Iz vsakega kosa naredimo tenko palčico in iz nje presto. Ko so vse gotove, jih polagoma drugo poleg druge na velik z maslom pomazan pekač (ali kositer) in pustimo, da še petnajst minut vzhajajo. Nato jih pomazemo

z jajcem in malo potresemo s kuminom, ki mu primešamo nekoliko grobe soli. Pečemo jih v vroči pečici 25 minut.

Iz tega članka o pečenju kruha je razvidno, kako velikega pomena je priprava kruha doma. Ako računa gospodinja, ki ima nasiti pet oseb s kruhom, da prihrani vsak dan pri 2 kg kruha vsaj 2 Din, je lahko s tem zelo zadovoljna. Še večji dobiček bi imela gospodinja, ako bi kupila celo vrečo moke neposredno iz mlina ali pa v Ljubljani v Gospodarski zadruzi.

Če še ne veš

Mastne madeže na tapetah lahko odstranimo na zelo preprost način. Belo glino omeščamo v hladni vodi in s to kašnato tekočino čez noč na-

mažemo poškodovana mesta tapet. Če to večkrat zaporedoma ponovimo, izginejo madeži. Za tapete v běžnih odtenkih napravimo kašnato zmes iz magnezije in bencina (pozor!) in orosimo madeže, ne da bi jih kaj drgnili.

Kožuhovino osvežimo tako: v primerni posodi segrejemo ržene ali pšenične otrobe, ki jih popolnoma vroče natresemo na kožuhovino. Otrobe vgnemo ali temeljito vdrngemo v kožuhovino. Segreti otrobi poberejo s kožuhovine vso mast, ves prah in ostalo nesnago. Kožuhovino po končanem drgnjenju dobro pretresemo in jo v smeri dlak sčesemo ali skrtamo. Kožuhovina bo kakor nova, ker dobi svoj naravni blek.

Kuharska navodila (recepti) naj bodo vedno kratka, ker so lažje razumljiva. Težo in dodatke piši čitljivo. Če se zmotiš, pokvariš vso jed in denar je šel po vodi. Prav porabne so pred kratkim uvedene kuhinjske kartoteke, ki si jih lahko vsaka gospodinja sama napravi.

Surovo maslo ne prenese svetlobe. Zato je dobro, če ga hraniš v temi, najbolje v lončenih posodah.

Beli zdravi zobje sveža

Dolgoletno izkustvo je omogočilo na podlagi znanstvenega raziskovanja ustvariti pasto za zobe RICHMONDS, ki na idealen način neguje in čisti zobe, med tem ko se za popolno nego ust priporoča antiseptična voda za usta ASEPTIN.

En poizkus Vas bo prepričal o izredni kakovosti RICHMONDS paste za zobe in ASEPTIN vode za usta.

Dobi se povsod ali pa pošlje glavno skladišče

NOBILIOR-parfumerija, Zagreb, Ilica 34.

Nova linija okoli vratu

Partija okoli vratu je odločujoča. Značaj obleke se ravna le po njej. Obleka sama sme biti preprosta in skromna, če je ovratni del elegantno obložen. Naši liki na slikah pokažejo celo vrsto načinov za tako obložitev. V vseh je pa izraženo stremljenje, naj vrat sploh ne bodi prost, kvečjem prav malo. To napravi obleko prikupno, obrazu pa da mladostni vi-

dez in mehko, čeprav se zdi prirez morda resen in strog.

Kep ni več tako priljubljen. Mnogo opažamo mehko valujoče ovratnice, ki se vežejo kakor samoveznice. Rumenski ovratniki so na splošno kratko urezani.

Prav ugodno se poda tesnoplečim damam plisirani nabor na ramenih,

kakor ga kaže zgornja leva slika v prvi skupini. Zelo čeden je na vogle zapet kožuhovinasti ovratnik desnega lika, temen k svetli obleki v obliki plašča. Majhna ovratnica pri tretjem liku te skupine je k svetli obleki tudi temna. Barvna nasprotja — prav temno in prav svetlo — so novost sezone.

Prikupen je beli ovratnik iz pralne tkanine na temni obleki desne slike srednje skupine. Dobro se bo

podal samo tesnoplečim. Rtasti prešiv ali vstavek z gumbi obleko poživl.

Mladosten je videti majhen obročast ovratnik leve obleke v desni skupini. Posamezni deli, ki so vezani z živim robom, dvignejo njegov učinek. Komur da vezenje preveč dela, naj napravi vrvčaste prešitke. Na desni je ovratnik iz steklenega batista. Oblika je nekam slična ovratnikom redovnic.

V lepo pomlad z dobrimi čevlji in nizkimi cenami

Din 40

Higijenični čevlji za otroke, črni ali rjavi, od št. 18 do 27 Din 40,—, isti iz laka Din 55,—

Din 85

Sportni čevlji za deklice in dečke, z okrašenim jezikom iz rjavega boksa, prvovrstni podplati. Najprikladnejši za daljše izlete. Od št. 26 do 27 Din 85,—, od 28 do 30 Din 95,—, od št. 31 do 35 Din 125,—, od št. 36 do 39 Din 155,—

Din 105

Mlade gospodične nosijo samo ta elegantni čevlji iz črnega ali rjavega boksa v različnih kombinacijah

Din 125

Udoben moški polčevlji iz črnega ali rjavega usnja

LJUBLJANA, Aleksandrova cesta 1
Miklošičeva cesta 14

in v vseh večjih krajih države

Din 195

Izdelava, najdovršenejša oblika, iz črnega ali rjavega boksa in iz laka

Din 125

V rjavi ali črni barvi, z elegantno visoko in nizko peto

Din 165

Eleganten in udoben čevlji na zaponko in v salonski obliki, z visoko in nizko peto iz laka in rjavega boksa, v različnih kombinacijah

Din 195

Najnovjša oblika in krasne kombinacije! Iz črnega ali rjavega jelenjega usnja, kombiniran z lakom odnosno z rjavim boksom. Na promenadi najelegantnejši čevlji

Okusna izbira vseh vrst nogavic, kopit in drugih potrebščin ter vsega potrebnega pribora: Peko kreme, politure itd., ki Vam le pod pristno znamko Peko zagotavljajo trajnost oblike čevlja, lep sijaj in izgled čevlja

Brušena stekla in ogledala za moderno pohištvo in razne druge lokale ter steklo za stavbe, nadpise, avtomobile i. t. d. dobavlja najceneje tvrdka

SPECTRUM D.D.
TVORNICA OGLEDAL
in
BRUŠENEGA STEKLA
LJUBLJANA VII
Celovška cesta št. 81

DNEVNO SVEŽE
PRAŽENA
MOTOH KAVA

LJUBLJANA
VODNIKOV TRG 31. B.

Dane pozabimi

Še danes moram poslati naročnino za "Družinski Tednik Roman"

100%

Vaših želja zamoremo zadovoljiti z našo ogromno izbiro blaga za ženska in moška oblačila.

Samo nekaj primerov naših reklamnih cen:

Za damske obleke volnene	Din 28 do 35
" " plašče	" 54 " 68
" moške obleke	" 64 " 78
Bela tkanina 70 cm	" 6 " 9
Šifon la 80 cm	" 11 " 15
Za rjuhe 156 cm šir.	" 20 " 26
Za kapne 176 "	" 29 " 32
Oradl za žimnice	" 28 " 38
Svila razl. vrst	" 19-25 35

Dobro blago, prijazna postrežba
Specijalna trgovina
NOVAK, LJUBLJANA
Kongresni trg 15 (nasproti nunske cerkve)

RUFF čokolada = veselje
bonboni = vsake družine